

BYGGÐASTOFNUN

Byggðastofnun

Ársreikningur 2023

Sauðarmýri 2
550 Sauðárkrókur

Kt. 450679-0389

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra.....	1
Áritun óháðs endurskoðanda.....	7
Yfirlit um afkomu.....	10
Efnahagsreikningur.....	11
Sjóðstreymi.....	12
Yfirlit um breytingu eigin fjár.....	14
Skýringar.....	15
Starfspáttayfirlit.....	36
Viðauki (óendurskoðaður)	
Stjórnarháttaryfirlýsing.....	37

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Hlutverk

Um stofnunina gilda lög um Byggðastofnun nr. 106/1999 og reglugerð nr. 347/2000. Hlutverk Byggðastofnunar er að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu. Í samræmi við hlutverk sitt undirbýr, skipuleggur og fjármagnar stofnunin verkefni og veitir lán með það að markmiði að treysta byggð, efla atvinnu og stuðla að nýsköpun í atvinnulífi. Stofnunin skipuleggur og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við landshlutasamtök sveitarfélaga, sveitarfélög og aðra haghafa. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknum. Stofnunin getur gert eða látið gera áætlanir um þróun byggðar og atvinnulífs í þeim tilgangi að treysta búsetu og atvinnu í byggðum landsins. Byggðastofnun annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hefur með henni eftirlit eins og nánar er kveðið á um í lögum.

Rekstur ársins 2023

Ársreikningur Byggðastofnunar fyrir árið 2023 er fyrsti ársreikningur stofnunar sem er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS"). Hefur ársreikningur ársins 2022 verið leiðréttur til samanburðar eftir IPSAS staðlinum.

Samkvæmt rekstrarreikningi nam hagnaður af rekstri stofnunarinnar 703,5 milljónum króna á árinu en til samanburðar var 476 milljóna króna hagnaður árið 2022. Eigið fé í lok desember 2023 samkvæmt efnahagsreikningi var 4.698 milljónir króna. Eiginfjárhlutfall samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki var 22,64% en var 19,72% í lok árs 2021.

Efnahagur stofnunarinnar nam í lok desember 2023, 25.336 milljónum króna og hefur hækkað um 1.144 milljónir króna frá árslokum 2022. Stærsti einstaki liðurinn á eignahlið efnahagsreiknings eru útlán til viðskiptavina og námu þau 22.071 milljónum króna og höfðu hækkað um 1.999 milljónir króna frá árslokum 2022. Handbært fé í lok desember 2023 nam 926 milljónum króna, en var 1.686 milljónir króna í árslok 2022. Lántökur og skuldabréfaútgáfur námu 19.901 milljónum króna og höfðu hækkað um 611 milljónir króna á árinu. Ný útlán á árinu 2023 námu 3.187 milljónum króna á móti 2.768 milljónum króna á árinu 2022.

Samkvæmt 84. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki skal eiginfjárgrunnur í heild nema að lágmarki 8% af áhættugrunni, en í lok desember 2022 var eiginfjárhlutfall stofnunarinnar eins og að ofan greinir 22,64%. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15. júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Byggðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflujöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Stjórnarhættir

Skv. 3. gr. laga um Byggðastofnun skipar ráðherra á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Á ársfundi stofnunarinnar 27. apríl 2023 skipaði innviðaráðherra nýja stjórn sem sitja skal fram að næsta ársfundi en þó ekki lengur en til 1. júlí 2024. Í stjórnina voru skipuð Halldóra Kristín Hauksdóttir stjórnarformaður, Rúnar Þór Guðbrandsson varaformaður, Haraldur Benediktsson, Jónína Björk Óskarsdóttir, Karl Björnsson, María Hjálmarsdóttir og Óli Halldórsson. Á sama tíma voru sjö varamenn skipaðir, þau Katrín Sigurjónsdóttir, Andri Björgvin Arnþórsson, Lilja Björg Ágústsdóttir, Guðný Hildur Magnúsdóttir, Valgerður Rún Benediktsdóttir, Valgarður Lyngdal Jónsson og Sigurjón Þórðarson. Ráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þóknun stjórnar. Fjármálaeftirlit SÍ metur hæfi stjórnarmanna skv. 52. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Á árinu 2023 hélt stjórn Byggðastofnunar þrettán stjórnarfundi. Fundargerðir stjórnar eru birtar á heimasíðu stofnunarinnar, en úr þeim útgáfum eru fjarlægðar allar upplýsingar sem falla undir 58. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Stjórn samþykkti stjórnháttaryfirlýsingu 1. nóvember 2023. Er yfirlýsingin birt á heimasíðu stofnunarinnar og er óendurskoðaður hluti af þessum ársreikningi.

Í 4. gr. laga um Byggðastofnun er nánar kveðið á um verkefni stjórnar. Stjórn hefur sett sér reglur um störf sín og voru þær síðast endurskoðaðar 24. nóvember 2023.

Stjórn Byggðastofnunar leitast við að viðhalda góðum stjórnunarháttum og hefur sett sér reglur um störf stjórnar auk siðareglna fyrir starfsfólk og stjórn. Þá hafa verið settar starfsreglur fyrir endurskoðunarnefnd og stjórn hefur skilgreint hlutverk regluvarðar. Hjá stofnuninni starfar lánanefnd sem fjallar um allar lánsúmsóknir, sölu fullnustueigna og hlutafjár auk þess að gera tillögu til stjórnar um sölu hlutabréfa, fullnustueigna og afgreiðslu lánamála yfir sínum heimildamörkum. Þá eru til staðar hjá stofnuninni aflamarksnefnd, áhættumatsnefnd, vanskilafundur og öryggisnefnd sem settar hafa verið verklagsreglur um. Verklagsreglur um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu er m.a. kveðið á um heimildir lánanefndar. Voru reglurnar síðast uppfærðar og samþykktar af stjórn á fundi hennar 19. febrúar 2021.

Í umboði stjórnar starfar endurskoðunarnefnd sem hefur lögbundið eftirlitshlutverk með endurskoðun stofnunarinnar. Endurskoðunarnefnd skal aðstoða stjórn við að uppfylla skyldur sínar með því að starfa sem óháður og hlutlægur aðili sem hefur eftirlit með reikningskilafarli stofnunarinnar og innra eftirliti hennar ásamt störfum ytri og innri endurskoðenda stofnunarinnar eins og nánar er tilgreint í verklagsreglum hennar og í samræmi við 108. gr. b. laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórn ber ábyrgð á skipun endurskoðunarnefndar og skal nefndin svara beint til stjórnar. Hún skal skipuð þremur aðilum eigi síðar en mánuði eftir aðalfund. Nefndarmenn skulu vera óháðir endurskoðanda eða endurskoðendum Byggðastofnunar og meirihluti nefndarmanna skal jafnframt vera óháður Byggðastofnun. Á fundi stjórnar 2. júní 2023 voru Kristbjörg Kristbergsdóttir, Ágústa Katrín Guðmundsdóttir og Óli Halldórsson skipuð í endurskoðunarnefnd Byggðastofnunar til eins árs og María Hjálmarsdóttir til vara.

Stjórn skipar regluvörð samkvæmt erindisbréfi og kemur regluvörður að lágmarki einu sinni á ári fyrir stjórn og kynnir skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra. Þá hefur stjórn einnig skipað persónuverndarfulltrúa skv. erindisbréfi.

Ríkisendurskoðun ber ábyrgð á endurskoðun Byggðastofnunar skv. 4. gr. laga um Ríkisendurskoðun og endurskoðun ríkisreikninga nr. 46/2016. Ríkisendurskoðun fól PricewaterhouseCoopers ehf. í kjölfar útboðs að sjá um endurskoðun á ársreikningi Byggðastofnunar í umboði sínu rekstrarárin 2018-2024.

Byggðastofnun er undanþegin rekstri á innri endurskoðunardeild skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2012. Árið 2016, í kjölfar útboðs, samdi Byggðastofnun við KPMG um að sjá um innri endurskoðun Byggðastofnunar á árunum 2016-2020. Árið 2020 var samningurinn við KPMG framlengdur til ársins 2025.

Verkefni forstjóra eru nánar tilgreind í 5. gr. laga um Byggðastofnun og í erindisbréfi ráðherra.

Stofnunin skiptist í fjögur svið, fyrirtækjasvið, lögfræðisvið, rekstrarsvið og þróunarsvið. Fjöldi starfsmanna í lok desember var 28 í jafnmörgum stöðugildum.

Áhættustýring

Skv. niðurstöðu Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2015 er Byggðastofnun undanþegin starfrækslu áhættunefndar sbr. 5 mgr. 78 gr. laga nr. 161/2002 um fjármálayfirtæki. Vegna þessarar undanþágu þá hvíla starfsskyldur áhættunefndar sem mælt er fyrir um á stjórn Byggðastofnunar.

Skv. 11. gr. laga um Byggðastofnun skal fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar vera að varðveita eigið fé að raungildi og takmarkar það áhættuvilja hennar, en stjórn stofnunarinnar ákveður viðunandi áhættu. Núgildandi áhættustefna Byggðastofnunar var staðfest af stjórn í desember 2023.

Áhættustýring og virkt innra eftirlit er ein af meginstoðum ábyrgs reksturs stofnunarinnar. Byggðastofnun hefur skilgreint helstu áhættuþætti í rekstri sínum. Þeir eru útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, markaðsáhætta,

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

gengisáhætta, vaxtaáhætta, uppgreiðsluáhætta, verðbólguáhætta, lausafjáraáhætta, útstreymisáhætta, seljanleikaáhætta, rekstraráhætta, upplýsingatækniáhætta, pólitísk og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Virkt innra eftirlit er hjá stofnuninni og hafa flestir ferlar verið skráðir. Þessir ferlar og áhættuþættir eru metnir reglulega. Hafa úttektir sýnt fram á að skilgreindar eftirlitsaðgerðir eru virkar.

Í samræmi við 78. grein laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki hefur verið skipaður sérstakur umsjónarmaður áhættustýringar hjá Byggðastofnun og gilda um störf hans reglur um umsjónarmann áhættustýringar sem samþykktar voru af stjórn í janúar 2023. Hefur umsjónarmaður áhættustýringar beinan og milliliðalausán aðgang að stjórn Byggðastofnunar og flytur skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra einu sinni á ári auk þess að leggja fyrir stjórn ársfjórðungslega áhættuskýrslu.

Fjármögnun

Skv. Fjárlögum 2023 sem samþykkt voru á Alþingi í lok árs 2022 hafði Byggðastofnun 3.000 m.kr. lántökuheimild á árinu 2023. Stofnunin nýtti sér 1.500 m.kr. af heimildinni með lántöku hjá Endurlánnum ríkissjóðs.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d laga nr. 3/2006 um ársreikninga

Byggðastofnun telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum.

Stjórn Byggðastofnunar hefur sett sér starfsreglur eins og að framan greinir, þar er m.a. kveðið á um að stjórnarformanni í Byggðastofnun sé óheimilt að taka að sér önnur störf fyrir stofnunina en þau sem teljast eðlilegur hluti starfa hans sem stjórnarformanns.

Stjórnarmaður skal ekki taka þátt í meðferð máls er varðar viðskipti hans sjálfs, fyrirtækis sem hann á virkan eignarhlut í, situr í stjórn, er í forsvari fyrir, er starfsmaður við eða á verulegra hagsmuna að gæta í eða telst að öðru leyti innherji í, svo og varðandi samkeppnisaðila slíkra fyrirtækja. Sama gildir um þátttöku í meðferð máls sem tengist aðila sem er venslaður stjórnarmanni persónulega eða fjárhagslega. Aðalmenn og varamenn í stjórn Byggðastofnunar, eða fyrirtæki sem þeir eiga eða eru í forsvari fyrir, skulu ekki sækja um lán og/eða styrki hjá stofnuninni. Öll önnur viðskiptaerindi stjórnarmanna og/eða varamanna, og fyrirtækja sem þeir kunna að eiga eða vera í forsvari fyrir skulu lögð fyrir stjórn.

Stjórn samþykkti stefnu um mat á hæfi stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar á fundi 24. nóvember 2023. Tilgangur þessarar stefnu er að tryggja að Byggðastofnun uppfylli á hverjum tíma kröfur viðeigandi laga, reglna, viðmiða og leiðbeininga um mat á hæfi stjórnarmanna og forstjóra Byggðastofnunar að teknu tilliti til eðlis, umfangs og flækjustigs reksturs, til þess meðal annars að framfylgja viðmiðum um góða stjórnarhætti og auka trúverðugleika stofnunarinnar.

Stjórn Byggðastofnunar samþykkti síðareglur á fundi 1. nóvember 2023 sem gilda um stjórn og starfsmenn. Síðareglur minna starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar og aðra þá sem starfa í umboði hennar á víðtækar og strangar síðferðiskröfur sem gerðar eru til þeirra og stuðla þannig að því að efla það traust og þann trúverðugleika sem stofnuninni er nauðsynlegt að hafa.

Byggðastofnun fylgir lögum, reglum og samningum sem snerta jafnréttismál og gilda á hverjum tíma. Byggðastofnun er vinnustaður þar sem starfsfólk er metið á eigin forsendum, hefur jafna möguleika og sömu réttindi í starfi og til starfsframa. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar er ætlað að stuðla að jöfnum rétti og stöðu kynja innan stofnunarinnar og samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í starfi og stefnumótun Byggðastofnunar. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar nær til allrar starfsemi hennar.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Í lok árs 2023 veitti Jafnréttisstofa Byggðastofnun heimild til að nota jafnlaunamerkið árin 2024-2027. Í því fólst staðfesting á að Byggðastofnun hafi fengið vottun á jafnlaunakerfi sínu samkvæmt jafnlaunastaðli ÍST 85:2012 og uppfyllti öll skilyrði staðalsins. Með því er staðfest að launaákvæðanir séu kerfisbundnar, að fyrir hendi sé jafnlaunakerfi samkvæmt kröfum jafnlaunastaðals og að reglubundið er fylgst með því hjá stofnuninni að starfsfólk sem vinnur sömu eða jafnverðmæt störf hafi sambærileg laun óháð kynferði.

Byggðastofnun hefur sjálfbæra þróun og vernd umhverfisins að leiðarljósi í öllu sínu starfi. Á þann hátt leggur Byggðastofnun sitt af mörkum til að mæta þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Umhverfis- og samfélagsstefna og framkvæmd hennar er liður í daglegu starfi Byggðastofnunar til að draga úr álagi á umhverfið, auka gæði og vekja áhuga á innra umhverfisstarfi og samfélagslegri ábyrgð. Stefnan tekur til allrar starfsemi Byggðastofnunar.

Byggðastofnun er að byrja að stíga sín fyrstu skref í að uppfylla kröfur laga nr. 25/2023 um upplýsingagjöf um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar og reglugerð ESB nr. 2020/852. Stofnunin hefur sett sér loftslagsstefnu og umhverfis og samfélagsstefnu eins og áður segir. Stofnunin býður upp á lánaflökk sem kallast Græn lán. Lán þessi eru veitt til verkefna sem með einum eða öðrum hætti stuðla að umhverfisvernd, s.s. nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa (smávirkjana, vatns-, vind- og sólarorku, lífgas), bættrar orkunýtni (í iðnaði, húsnæði og í samgöngum), mengunarvarna, bættrar auðlindanotkunar (söfnun úrgangs, meðhöndlun, endurvinnsla, endurnotkun, orkuvinnsla, meðferð spilliefna), lífrænnar matvælaframleiðslu o.s.frv. Í lok árs voru kröfuvirði Grænna lána 410 m.kr. Byggðastofnun stefnir að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda um samtals 30% miðað við árið 2019. Byggðastofnun stefnir að því að kolefnisjafna þá losun sem eftir stendur frá árinu 2020. Byggðastofnun mun fyrst og fremst leggja áherslu á að draga úr losun í rekstri en einnig kolefnisjafna alla eftirstandandi losun með t.d. samning um skógrækt hjá viðurkenndum aðila eða kaupum á vottuðum kolefniseiningum.

Byggðastofnun tekur þátt í verkefninu Græn skref í ríkisrekstri og hefur lokið þremur af fimm skrefum verkefnisins. Stofnunin hefur sett sér markmið um að uppfylla öll fimm skrefin á árinu 2024.

Uptaka alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila (IPSAS)

Ársreikningur Byggðastofnunar fyrir árið 2023 er fyrsti ársreikningur stofnunar sem er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS") og hefur stofnunin beitt staðlinum IPSAS 33 *Fyrsta skiptis upptaka IPSAS sem miða við rekstrargrunn* við gerð hans.

Uptaka IPSAS í ársreikningi 2023 hefur haft eftirfarandi áhrif:

- Fyrir upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun tekjufært lántökugjöld vegna útlána strax við lánveitingu en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að tekjufæra þau með því að beita aðferð virkra vaxta.
- Fyrir upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun metið framlög í afskriftareikning útlána í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um reikningsskil lánastofnana en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að meta þau í samræmi við reglur IPSAS 41 Fjármálagerningar.
- Fyrir upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun fært markaðsskuldabréf á gangvirði í gegnum afkomu en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að færa þau á afskrifuðu kostnaðarverði.
- Fyrir upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun fært hlutabréf á kostnaðarverði að frádreginni virðisrýrnun en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að færa þau á gangvirði í gegnum afkomu.

Eiginfjárlutfall 1.1.2022 breytist úr 18,17% í 18,08% og eiginfjárlutfall 31.12.2022 breytist úr 19,72% í 21,34%. Hún hefur jafnframt leitt til breytinga á hugtakanotkun, framsetningu og upplýsingagjöf í skýringum. Nánar er fjallað um upptökuna í skýringu 2.(c).

Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Byggðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur stofnunarinnar. Nánar er fjallað um áhrifin og viðbrögðs stofnunarinnar í skýringu 23 í ársreikningnum.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Framtíðarhorfur

Eiginfjárstaða stofnunarinnar er sterk og gefur henni færi á að vera öflugur bakhjarl í landsbyggðunum.

Yfirlýsing stjórnar og forstjóra

Ársreikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS) sem eru í gildi í árslok 2023, með þeim undantekningum sem nánar er greint frá í skýringu 2.(c). Ársreikningurinn er gerður í samræmi við staðalinn IPSAS 33 *Fyrsta skiptis upptaka IPSAS sem miða við rekstrargrunn*.

Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af eignum og skuldum, fjárhagsstöðu og afkomu Byggðastofnunar árið 2023 í samræmi við ákvæði í lögum um opinber fjármál.

Jafnframt er það álit okkar að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og forstjóra geymi glögg yfirlit um þróun og árangur í rekstri stofnunarinnar, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem stofnunin býr við.

Stjórn Byggðastofnunar og forstjóri fjölluðu um ársreikninginn fyrir árið 2023 á fundi þann 27. mars 2024 og staðfestu hann með undirritun sinni.

Sauðárkróki 27. mars 2024

Halldóra K. Hauksdóttir, formaður

Haraldur Benediktsson

Karl Björnsson

María Hjálmarsdóttir

Óli Halldórsson

Rúnar Þór Guðbrandsson

Sigurjón Þórðarson

Arnar Már Elíasson, forstjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar

Álit með fyrirvara

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Byggðastofnunar fyrir árið 2023, að undanskilinni skýrslu stjórnar og forstjóra.

Það er álit okkar, ef frá eru talin áhrif þeirra atriða sem nefnd eru í kaflanum um ástæður fyrir álit með fyrirvara, að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu stofnunarinnar á árinu 2023, efnahag hennar 31. desember 2023 og breytingu á handbæru fé á árinu 2023, í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Álit okkar er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu stjórnar og forstjóra,
- Yfirlit um afkomu fyrir árið 2023.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2023.
- Sjóðstreymi fyrir árið 2023.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla stjórnar og forstjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits með fyrirvara

Afskriftarreikningur útlána til viðskiptavina að fjárhæð 1.096 (2022: 915) millj. kr. er færður í efnahagsreikning til lækkunar á útlánum og framlag í afskriftarreikning útlána, lánsloforða og annarra krafna að fjárhæð 164 (2022: 81) millj. kr. er gjaldfært í rekstrarreikningi. Á árinu 2022 var Byggðastofnun endurflokkuð í A-2 hluta ríkissjóðs með breytingu á lögum um opinber fjármál nr. 123/2015 og varð við það að fara inn í samstæðureikningsskil ríkisins. Samkvæmt lögum um opinber fjármál eiga reikningsskil fyrir A-hluta að vera gerð á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS).

Byggðastofnun er að innleiða IPSAS og einn liður í innleiðingu er endurmat afskriftarreiknings útlána. Fjárhæð afskriftarreiknings á hverjum tíma er metinn í samræmi við vænt útlánatöp, þar sem tekið er tillit til liðinna atburða, núverandi ástands og spá um efnahagsleg skilyrði í framtíðinni, út frá áreiðanlegum og nærtækum upplýsingum. Matið endurspeglar núvirði fjárvöntunar vegna mögulegra vanefnda, annaðhvort vegna atburða sem verða á næstu 12 mánuðum frá reikningsskiladegi eða vegna allra atburða sem verða á líftíma fjáreignar, eftir því hvort veruleg aukning hefur átt sér stað á útlánaáhættu fjáreignar á reikningsskiladegi samanborið við þá útlánaáhættu sem var við upphaflega færslu hennar í bókhaldi. Við útreikning væntra útlánatapa er tekið tillit til tímavirðis peninga og breytilegra sviðsmynda um framtíðarhorfur. Byggðastofnun hefur innleitt líkan sem heldur utan um útreikninga á afskriftarreikningi útlána. Við endurskoðun á líkani hafa komið upp annmarkar á inntak gagna í líkan.

Þar sem inntak, réttmæti og heild inntaksgagna eru ekki áreiðanleg í líkan afskriftarreiknings útlána höfum við ekki getað aflað nægjanlegra og viðeigandi endurskoðunargagna varðandi afskriftarreikning útlána og framlag í afskriftarreikning á árinu 2023 og 2022. Þar af leiðandi höfum við ekki getað staðfest með fullnægjandi hætti ofangreindar fjárhæðir.

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda.

Áritun óháðs endurskoðanda

Óhæði

Við erum óháð stofnuninni samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Samkvæmt okkar bestu vissu, lýsum við yfir að önnur þjónusta sem við höfum veitt stofnuninni er í samræmi við ákvæði íslenskra laga og reglna og að við höfum ekki veitt þjónustu sem óheimilt er að veita samkvæmt ákvæðum 5.1. ar. Evrópuredluverðar nr. 537/2014.

Við höfum ekki veitt stofnuninni aðra þjónustu en endurskoðun á árinu 2023. Sjá nánar í skýringu nr. 5.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði sem að okkar faglega mati höfðu mesta þýðingu í endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar árið 2023. Sem hluti af endurskoðun okkar á ársreikningnum voru þessi lykilatriði skoðuð sérstaklega. Við látum ekki í ljós sérstakt álit varðandi þessi lykilatriði, einungis er lútið í ljós álit á ársreikningnum í heild. Til viðbótar því sem greint er frá í grundvelli álits með fyrirvara höfum við skilgreint neðangreint atriði sem lykilatriði endurskoðunar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Endurskoðunaraðgerðir

Innleiðing á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS")

Sjá nánar skýringar nr. 2 (c) "Upptaka IPSAS"

Ársreikningur Byggðastofnunar fyrir árið 2023 er fyrsti ársreikningur sem stofnunin gerir á grundvelli IPSAS. Áhrif upptöku á IPSAS eru víðfem. Mest eru áhrifin á mat útlána, markaðsskuldabréfa og hlutabréfa. Innleiðingin hefur jafnframt áhrif á framsetningu reikningsskilanna og skýringar.

Vegna umfangs breytinganna er þessi liður lykilatriði í endurskoðun okkar.

Við endurskoðun okkar lögðum við mat á innleiðingu stofnunarinnar á IPSAS. Við framkvæmdum prófanir og lögðum mat á þá aðferðafræði sem innleidd var fyrir alla þá þætti sem fólu í sér breytingar.

Endurskoðun á innleiðingu IPSAS fólst m.a. í eftirfarandi þáttum:

- yfirfórum áhrif innleiðingar IPSAS og aðferðafræði sem beitt var með stjórnendum og sérfræðingum Byggðastofnunar;
- úrtaksprófunum á dreifingu lántökugjalda með aðferð virkra vaxta;
- úrtaksprófunum á forsendum ívilnandi lána;
- úrtaksprófunum á forsendum við endurmat afskriftarreiknings útlána;
- yfirfórum breytingar á markaðsskuldabréfum og hlutabréfum;
- yfirfórum framsetningu og skýringar með tilliti til krafna IPSAS.

Reikningsskilasérfræðingur PwC aðstoðaði við yfirferð á innleiðingu IPSAS.

Viðeigandi skýringar voru yfirfarnar.

Áritun óháðs endurskoðanda

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla stjórnar og forstjóra

Stjórn og forstjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla stjórnar og forstjóra og viðauki við ársreikning um stjórnarháttayfirlýsingu, sem lágu fyrir við áritun okkar.

Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla Bygðastofnunar. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu stjórnar og forstjóra og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu stjórnar og forstjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla stjórnar og forstjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og forstjóra á ársreikningnum

Stjórn og forstjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn og viðeigandi ákvæði í lögum um ársreikninga. Stjórn og forstjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum stofnunarinnar að meta hæfi þess til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning stofnunarinnar á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa stofnunina upp eða hætta rekstri hennar, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi stofnunarinnar. Stjórnendum stofnunarinnar ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hennar til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits stofnunarinnar.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi stofnunarinnar eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hennar. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að stofnunin verði ekki lengur rekstrarhæf.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Við höfum lagt mat á hvaða atriði, af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, höfðu mesta þýðingu á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum lykilatriðum í áritun okkar nema lög og reglur leyfi ekki að upplýst sé opinberlega um tiltekin atriði eða í algjörum undantekningartilfellum þegar mat okkar er að neikvæðar afleiðingar af birtingu slíkra upplýsinga vegi þyngra en ávinningur almennings af birtingu upplýsinganna.

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og reglna

Kosning endurskoðanda

Við vorum fyrst tilnefnd sem endurskoðendur stofnunarinnar af ríkisendurskoðun sbr. 7. gr. laga nr. 46/2016 um ríkisendurskoðanda og endurskoðun ríkisreikninga í desember 2018. Tilnefning okkar var samþykkt í janúar 2019 og hefur verið staðfest árlega síðan þá. Við höfum því verið endurskoðendur stofnunarinnar samfellt í sex ár.

Reykjavík, 27. mars 2024.

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um afkomu

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		2023	2022 *
	Skýr.		
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánum til viðskiptavina.....		2.600.308	2.264.534
Vaxtatekjur af bankainnstæðum.....		77.487	24.816
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum.....		28.847	14.432
		2.706.642	2.303.782
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum.....		1.463.293	1.509.810
		1.243.349	793.971
	Hreinar vaxtatekjur		
Aðrar rekstrartekjur			
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum.....	6	456.800	419.000
Gengismunur.....	7	1.318	(12.975)
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		16.919	38.671
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélaganna.....		(3.437)	65.585
Tekjur af fullnustueignum.....	13	4.395	7.351
Aðrar tekjur.....	8	180.940	203.920
		656.934	721.552
		1.900.283	1.515.523
	Hreinar rekstrartekjur		
Önnur rekstrargjöld			
Veitt framlög til atvinnuráðgjafa.....		245.200	206.300
Veittir aðrir styrkir.....		100.590	123.480
Laun og launatengd gjöld.....	3,4	441.086	376.842
Annar rekstrarkostnaður.....		181.663	181.103
Rekstrarkostnaður fullnustueigna.....	13	2.485	22.304
Endurmat fullnustueigna.....		37.233	22.900
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.....	15	24.354	25.029
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	22	164.172	81.443
		1.196.783	1.039.401
		703.500	476.122
	Afkoma ársins		

* Vegna upptöku Byggðastofnunar á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn hefur Byggðastofnun breytt fjárhæðunum vegna ársins 2022 frá því þær voru birtar í ársreikningi stofnunar fyrir árið 2022. Nánari upplýsingar um upptökuna koma fram í skýr. 2.(c).

Efnahagsreikningur

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		31.12.2023	31.12.2022 *	1.1.2022 *
		<i>Skýr.</i>		
Eignir				
Handbært fé.....	9	926.930	1.686.337	1.117.627
Markaðsskuldabréf.....	10	340.013	314.432	0
Aðrar kröfur.....		25.296	75.254	57.993
Hlutabréf.....	11	285.687	268.913	231.242
Fullnustueignir.....	13	10	60.010	320.010
Hlutdeildarfélag.....	12	904.568	907.860	842.275
Útlán til viðskiptavina.....	14	22.071.447	20.072.461	18.922.984
Varanlegir rekstrarfjármunir.....	15	781.796	806.150	831.179
		25.335.747	24.191.417	22.323.310
Eignir samtals				
Skuldir og eigið fé				
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	16	19.901.162	19.290.410	18.159.786
Óráðstöfuð framlög.....		529.287	681.468	442.533
Aðrar skuldir.....		206.960	224.700	202.274
		20.637.408	20.196.578	18.804.593
Skuldir samtals				
Eigið fé				
Eiginfjárframlag.....		7.800.000	7.800.000	7.800.000
Uppsófnuð afkoma.....	2,17	(3.101.661)	(3.805.161)	(4.281.283)
		4.698.339	3.994.839	3.518.717
Eigið fé samtals				
		25.335.747	24.191.417	22.323.310
Skuldir og eigið fé samtals				

* Vegna upptöku Byggðastofnunar á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn hefur Byggðastofnun breytt fjárhæðunum vegna ársins 2022 frá því þær voru birtar í ársreikningi stofnunar fyrir árið 2022. Nánari upplýsingar um upptökuna koma fram í skýr. 2.(c).

Sjóðstreymi

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	2023	2022 *
Rekstrarhreyfingar			
Afkoma ársins.....		703.500	476.122
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á handbært fé:			
Hreinar vaxtatekjur.....		(1.243.349)	(793.971)
Gengismunur.....		(1.318)	12.975
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		(16.919)	(38.671)
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarféлага.....		3.437	(65.585)
Endurmat fullnustueigna.....		37.233	22.900
Hagnaður af sölu fullnustueigna.....		0	
Afskriftir rekstrarfjármuna.....	15	24.354	25.029
Hagnaður af sölu varanlegra rekstrarfjármuna.....		0	0
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	13	164.172	81.443
		<u>(328.889)</u>	<u>(279.758)</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:			
Afborganir útlána.....		1.667.310	2.451.499
Veitt lán.....		(3.171.593)	(2.780.268)
Kaup og sala fullnustueigna.....		34.100	102.100
Aðrar kröfur.....		54.710	(20.397)
Aðrar skuldir.....		(29.200)	28.942
Óráðstöfuð framlög.....		(152.182)	238.936
		<u>(1.925.743)</u>	<u>(258.947)</u>
Innborgaðir vextir.....		1.966.158	1.608.502
Greiddir vextir.....		(961.056)	(854.044)
Mótttekinn arður.....		6.885	9.693
Handbært fé frá (til) rekstrar		<u>(913.756)</u>	<u>505.204</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Markaðsskuldabréf.....		0	(300.000)
Hlutabréf.....		0	1.000
Varanlegir rekstrarfjármunir.....		0	0
Fjárfestingarhreyfingar		<u>0</u>	<u>(299.000)</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir af lántökum.....		(1.353.192)	(2.677.660)
Nýjar lántökur.....		1.516.250	3.007.448
Fjármögnunarhreyfingar		<u>163.058</u>	<u>329.788</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		(750.698)	535.992
Gengismunur á handbæru fé.....		(8.709)	32.717
Handbært fé í ársbyrjun		1.686.337	1.117.627
Handbært fé í lok ársins.....		<u>926.930</u>	<u>1.686.337</u>

Fjárfestingarhreyfingar án greiðsluáhrifa

Sala fullnustueigna og lánveiting fyrir söluverð.....	36.900	135.000
---	--------	---------

Fjármögnunarhreyfingar án greiðsluáhrifa

Uppgreiðsla eldri lántöku með nýrri lántöku.....	0	1.007.448
--	---	-----------

* Vegna upptöku Byggðastofnunar á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn hefur Byggðastofnun breytt fjárhæðunum vegna ársins 2022 frá því þær voru birtar í ársreikningi stofnunar fyrir árið 2022. Nánari upplýsingar um upptökuna koma fram í skýr. 2.(c).

Yfirlit um breytingu eigin fjár

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	Eiginfjár- framlag	Uppsöfnuð afkoma	Eigið fé samantals
Eigið fé 31. desember 2021 (skv. ársr.lögum).....				3.321.587
Áhrif upptöku IPSAS á eigið fé.....	2.(c)	<u>7.800.000</u>	<u>(4.281.283)</u>	<u>197.130</u>
Eigið fé 1. janúar 2022 (skv. IPSAS).....		<u>7.800.000</u>	<u>(4.281.283)</u>	<u>3.518.717</u>
Afkoma ársins (skv. IPSAS).....			<u>476.122</u>	<u>476.122</u>
Eigið fé 31. desember 2022 (skv. IPSAS).....		<u><u>7.800.000</u></u>	<u><u>(3.805.161)</u></u>	<u><u>3.994.839</u></u>
Eigið fé 31. desember 2022 (skv. ársr.lögum).....				3.695.776
Áhrif upptöku IPSAS á eigið fé.....	2.(c)	<u>7.800.000</u>	<u>(3.805.161)</u>	<u>299.063</u>
Eigið fé 1. janúar 2023 (skv. IPSAS).....		<u>7.800.000</u>	<u>(3.805.161)</u>	<u>3.994.839</u>
Afkoma ársins (skv. IPSAS).....			<u>703.500</u>	<u>703.500</u>
Eigið fé 31. desember 2023 (skv. IPSAS).....		<u><u>7.800.000</u></u>	<u><u>(3.101.661)</u></u>	<u><u>4.698.339</u></u>

Vegna upptöku Byggðastofnunar á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn hefur Byggðastofnun breytt fjárhæðunum vegna ársins 2022 frá því þær voru birtar í ársreikningi stofnunar fyrir árið 2022. Nánari upplýsingar um upptökuna koma fram í skýr. 2.(c).

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

1. Upplýsingar um stofnunina

Byggðastofnun er lánastofnun, kt. 450679-0389 og er megin starfsemi stofnunarinnar fólgin í útlánum og öðrum fjárhagslegum stuðningi auk þess að fylgjast með þróun byggðar á Íslandi, annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hafa eftirlit með pósthjónustu. Lögheimili stofnunarinnar er að Sauðármýri 2, 550 Sauðárkróki.

2. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

(a) Yfirlýsing um samræmi

Ársreikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS") sem voru í gildi í árslok 2023.

Stjórn og forstjóri Byggðastofnunar staðfestu ársreikninginn þann 27. mars 2024.

(b) Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður á grundvelli kostnaðarverðs, að undanskildum færslu hlutabréfa á gangvirði. Ársreikningurinn er í íslenskum krónum og allar fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema þar sem annað er tilgreint.

(c) Upptaka IPSAS

Þessi ársreikningur er fyrsti ársreikningur sem Byggðastofnun gerir á grundvelli IPSAS. Við gerð og framsetningu hans hefur Byggðastofnun beitt staðlinum IPSAS 33 *Fyrsta skiptis upptaka IPSAS sem miða við rekstrargrunn*.

Upptökudagur IPSAS er 1. janúar 2023 og er opnunarefnahagsreikningur Byggðastofnunar á upptökudegi IPSAS sá sami og efnahagsreikningur hennar 31. desember 2022.

Ársreikningur stofnunar fyrir árið 2022 var gerður í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um reikningsskil lánastofnana. Í þessum ársreikningi hefur Byggðastofnun endurgert fjárhæðir vegna ársins 2022 til samræmis við IPSAS. Þannig hefur stofnunin beitt reikningsskilaaðferðum sem lýst er í þessari skýringu með samræmdum hætti á öllum þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum.

Áhrif upptökunar á eigið fé:	Skýr.	Eiginfjár- framlag	Uppsöfnuð afkoma	Eigið fé samtals
Eigið fé 31. desember 2021 (skv. ársreikningalögum).....				3.321.587
Sundurliðun eiginfjár.....	2.(c)(i)	7.800.000	(4.478.413)	
Leiðréttingar:			197.130	197.130
Drefing lántökugjalda útlána til viðskiptavina með aðferð virkra vaxta	2.(c)(ii)		(342.888)	
Endurmat afskriftareiknings útlána til viðskiptavina.....	2.(c)(iii)		640.557	
Afskriftareikningur lánsloforða.....	2.(c)(iii)		(76.789)	
Breyttur matsgrunnur hlutabréfa.....	2.(c)(v)		(23.750)	
Eigið fé 1. janúar 2022 (skv. IPSAS).....		7.800.000	(4.281.283)	3.518.717
Eigið fé 31. desember 2022 (skv. ársreikningalögum).....				3.695.776
Sundurliðun eiginfjár.....	2.(c)(i)	7.800.000	(4.104.224)	
Leiðréttingar:			299.063	299.063
Leiðréttingar eiginfjár 1. janúar 2022.....			197.130	
Áhrif upptökunar á afkomu ársins 2022.....			101.933	
Eigið fé 31. desember 2022 (skv. IPSAS).....		7.800.000	(3.805.161)	3.994.839

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Áhrif upptökkunnar á rekstrarreikning 2022:	Skýr.	Samkvæmt ársreikilögum	Leiðréttingar og endurflokkun	Samkvæmt IPSAS
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum.....	2.(c)(ii)	2.279.372	(14.838)	2.264.534
Vaxtatekjur af bankainnstæðum.....	2.(c)(iv)	27.951	(3.135)	24.816
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	2.(c)(iv)		14.432	14.432
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	2.(c)(v)		38.671	38.671
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	Endurfl.		65.585	65.585
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	Endurfl.		(22.900)	(22.900)
Framlög í afskriftarr. útlána o.fl.....		(105.562)	24.119	(81.443)
Framlag vegna útlána til viðskiptavina.....	2.(c)(iii)	(126.336)	52.054	
Framlag vegna viðskiptakrafna.....		(3.500)		
Framlag vegna lánsloforða.....	2.(c)(iii)	0	(3.661)	
Endurmat fullnustueigna.....	Endurfl.	(22.900)	22.900	
Matsbreyting markaðsskuldabréfa.....	2.(c)(iv)	(17.243)	17.243	
Matsverðsbreyting á hlutum í hlutdeildarfélagum.....	Endurfl.	65.430	(65.430)	
Matsverðsbreyting á veltufjárbréfum	Endurfl.	(1.013)	1.013	
Afkoma ársins 2022.....		374.189	101.933	476.122
Áhrif upptökkunnar á sjóðstreymi 2022:				
Afkoma ársins 2022.....		374.189	101.933	476.122
Vextir, verðbætur og gengismunur.....	2.(c)(ii) og (iv)	5.831	3.542	9.373
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	2.(c)(v)		(38.671)	(38.671)
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	Endurfl.		(65.585)	(65.585)
Ný lína samkvæmt IPSAS.....	Endurfl.		22.900	22.900
Gangvirðisbreyting markaðsskuldabréfa.....	2.(c)(iv)	17.243	(17.243)	0
Framlög í afskriftareikning útlána og matsbreyting hlutabréfa.....	2.(c)(iii)	82.383	(6.876)	75.507
Handbært fé í lok ársins 2022.....		1.686.337	0	1.686.337

2.(c)(i) - Sundurliðun eiginfjár

Við upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun skipt eigið fé milli eiginfjárramlags og uppsafnaðri afkomu.

2.(c)(ii) - Dreifing lántökugjalda útlána með aðferð virkra vaxta

Fyrir upptöku IPSAS hefur Byggðastofnun tekjufært lántökugjöld vegna útlána strax við lánveitingu en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að tekjufæra þau með því að beita aðferð virkra vaxta. Afturvirk dreifing lántökugjalda með aðferð virkra vaxta hefur leitt til eftirfarandi leiðréttinga á afkomu og efnahagsreikningi vegna ársins 2022:

Ótekjufærð lántökugjöld 1. jan. 2022, færð til lækkunar á bókfærðu verði útlána og til lækkunar á uppsafnaðri afkomu.....				(342.888)
Ný lántökugjöld innheimt á árinu 2022.....				(50.851)
Tekjufærsla lántökugjalda á árinu 2022 vegna beitingar aðferðar virkra vaxta.....				48.727
Tekjufærsla lántökugjalda á árinu 2022 vegna uppgreiðslna ársins.....				15.760
Gengismunur ársins.....				(1.233)
Ótekjufærð lántökugjöld 31. des. 2022, færð til lækkunar á bókfærðu verði útlána og til lækkunar á uppsafnaðri afkomu.....				(330.485)
Tekjufærsla lántökugjalda á árinu 2022 skv. IPSAS.....				63.254
Tekjufærsla lántökugjalda í ársreikningi 2022.....				(50.851)
Leiðrétting á afkomu ársins 2022 miðað við ársreikning 2022.....				12.404

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

2.(c)(iii) - Endurmat afskriftareiknings útlána og lánsloforða

Fyrir upptöku IPSAS hefur Bygðastofnun metið framlög í afskriftareikning útlána í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um reikningssskil lánastofnana en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að meta þau í samræmi við reglur IPSAS 41 *Fjármálagæringar*. Afturvirk beiting þessara reglna hefur leitt til framangreindra leiðréttinga á afkomu og efnahagsreikningi vegna ársins 2022.

	Samkvæmt ársreik.lögum	Samkvæmt IPSAS	Mismunur
Afskriftareikningur útlána 31. des. 2021.....	1.467.265	826.708	(640.557)
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna 2022.....	126.336	74.282	(52.054)
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða.....	0	10.177	10.177
Endanlegar afskriftir.....	(23.037)	(23.037)	0
Niðurfærsla vaxta.....	0	27.242	27.242
Afskriftareikningur útlána 31. des. 2022.....	<u>1.570.564</u>	<u>915.372</u>	<u>(655.192)</u>
Afskriftareikn. lánsloforða 31. des. 2021 (færður meðal annarra skulda).....	0	76.789	76.789
Tilfærsla á afskriftareikning útlána.....	0	(10.177)	(10.177)
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna 2022.....	0	3.661	3.661
Afskriftareikn. lánsloforða 31. des. 2022 (færður meðal annarra skulda).....	<u>0</u>	<u>70.273</u>	<u>70.273</u>

Áhrif framangreindra leiðréttinga á bókfært verð útlána til viðskiptavina á árinu 2022 var eftirfarandi:

Bókfært verð 1. jan. 2022 skv. ársreikningi 2022.....	18.625.315
Leiðrétting vegna afturvirkra dreifingar lántökugjalda með aðferð virkra vaxta.....	(342.888)
Leiðrétting vegna endurmats afskriftareiknings útlána.....	640.557
Bókfært verð 1. jan. 2022 skv. IPSAS.....	<u>18.922.984</u>
Bókfært verð 31. des. 2022 skv. ársreikningi 2022.....	19.747.754
Leiðrétting vegna afturvirkra dreifingar lántökugjalda með aðferð virkra vaxta.....	(330.485)
Leiðrétting vegna endurmats afskriftareiknings útlána.....	655.192
Bókfært verð 31. des. 2022 skv. IPSAS.....	<u>20.072.461</u>

2.(c)(iv) - Markaðsskuldabréf

Fyrir upptöku IPSAS hefur Bygðastofnun fært markaðsskuldabréf á gangvirði í gegnum afkomu en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að færa þau á afskrifuðu kostnaðarverði. Afturvirka breytingin á matsgrunni markaðsskuldabréfa hefur leitt til eftirfarandi leiðréttinga á afkomu og efnahagsreikningi vegna ársins 2022:

Vaxtatekjur og verðbætur á árinu 2022 skv. IPSAS.....	14.432
Vaxtatekjur sem voru færðar í ársreikningi 2022 skv. ársreikningalögum (endurflokkað).....	(3.135)
Leiðrétting vaxtatekna og verðbóta.....	11.297
Bakfærsla gangvirðisbreytinga sem voru færðar í ársreikningi 2022.....	17.243
Nettó leiðrétting á afkomu ársins 2022.....	<u>28.540</u>
Bókfært verð við upphaflega færslu í bókhaldi á árinu 2022.....	300.000
Færsla vaxtatekna og verðbóta á árinu 2022.....	14.432
Bókfært verð 31. des. 2022 samkvæmt IPSAS.....	<u>314.432</u>
Bókfært verð 31. des. 2022 samkvæmt ársreikningi 2022.....	<u>282.757</u>
Leiðrétting á bókfæru verði 31. des. 2022 miðað við ársreikning 2022.....	31.675

2.(c)(v) - Hlutabréf

Fyrir upptöku IPSAS hefur Bygðastofnun fært hlutabréf á kostnaðarverði að frádreginni virðisrýrnun en samkvæmt IPSAS ber stofnuninni að færa þau á gangvirði í gegnum afkomu. Afturvirka breytingin á matsgrunni hlutabréfa hefur leitt til eftirfarandi leiðréttinga á afkomu og efnahagsreikningi vegna ársins 2022:

Bókfært verð 1. jan. 2022 skv. ársreikningi 2022.....	357.899
Endurflokkað sem hlutdeildarfélag.....	(102.907)
Leiðrétting vegna gangvirðismats.....	(23.750)
Bókfært verð 1. jan. 2022 skv. IPSAS.....	<u>231.242</u>
Selt á árinu 2022.....	(1.000)
Gangvirðisbreytingar á árinu 2022.....	38.671
Bókfært verð 31. des. 2022 skv. IPSAS.....	<u>268.913</u>
Bókfært verð 31. des. 2022 skv. ársreikningi 2022.....	<u>252.824</u>
Leiðrétting á bókfæru verði 31. des. 2022 miðað við ársreikning 2022.....	16.089
Gangvirðisbreytingar á árinu 2022 skv. IPSAS.....	38.671
Matsverðsbreyting sem var færð í ársreikningi 2022.....	1.013
Leiðrétting á afkomu ársins 2022 miðað við ársreikning 2022.....	<u>39.684</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Önnur áhrif

Uptaka IPSAS hefur einnig haft eftirfarandi áhrif á ársreikninginn í samanburði við ársreikning stofnunar fyrir árið 2022:

- Breytingar voru gerðar á hugtakanotkun, t.d. "Yfirlit um afkomu" er notað í stað "Rekstrarreikningur" áður og "Afkoma ársins" í stað "Hagnaður (tap) tímabilsins" áður;
- Breytingar voru gerðar á heiti nokkurra liða og framsetningu þeirra í yfirliti um afkomu;
- Breytingar voru gerðar á framsetningu nokkurra liða í efnahagsreikningi;
- Breytingar voru gerðar á framsetningu nokkurra liða í sjóðstreymi;
- Bætt hefur verið við yfirliti um breytingu eigin fjár;
- Bætt hefur verið við nokkrum nýjum skýringum og nokkrum skýringum var breytt.
- Eiginfjárlutfall 1.1.2022 breytist úr 18,17% í 18,08% og eiginfjárlutfall 31.12.2022 breytist úr 19,72% í 21,34%.

(d) IPSAS-staðlar sem hafa verið gefnir út en ekki tekið gildi

Nokkrir IPSAS-staðlar hafa verið gefnir út en hafa ekki tekið gildi fyrir reikningsárið sem hófst 1. janúar 2023. Þessum stöðlum var ekki beitt við gerð ársreiknings Bygðastofnunar fyrir árið 2023. Vinna við að meta áhrif þeirra er í gangi en er ekki lokið. Staðlarnir eru eftirfarandi:

- IPSAS 43 *Leigusamningar* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 44 *Fastafjármunir til sölu og aflögð starfsemi* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 45 *Varanlegir rekstrarfjármunir* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 46 *Mat og mælikvarðar* (gildir frá 1. janúar 2025);
- IPSAS 47 *Tekjur* (gildir frá 1. janúar 2026);
- IPSAS 48 *Tilfærsluútgjöld* (gildir frá 1. janúar 2026);
- IPSAS 49 *Eftirlaunasjóðir* (gildir frá 1. janúar 2026).

(e) Reikningshaldslegt mat og ákvarðanir

Við gerð þessara reikningssskila hafa stjórnendur tekið ákvarðanir sem byggja á mati og gefnum forsendum sem hafa áhrif á beitingu reikningssskilaáðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda sem fram koma í reikningssskilunum. Stjórnendur byggja mat sitt á fyrri reynslu og öðrum þáttum sem taldir eru skynsamlegir miðað við aðstæður, en endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur þess eru í stöðugri endurskoðun hjá stjórnendum. Breytingar á reikningshaldslegu mati eru færðar á því tímabili sem breytingin á sér stað.

Helstu óvissuþættirnir eru mat á afskriftareikningi útlána, lánsloforða og annarra krafna og mat á virði hlutabréfa og fullnustueigna.

Samkvæmt reglum IPSAS ber stjórnendum að meta hvort lántökur og lánveitingar séu ívilnandi við upphaflega færslu þeirra í bókhaldi. Einnig ber þeim að meta hvort veitt lánsloforð fela í sér loforð um að veita lán á vöxtum sem eru undir markaðsvöxtum. Jákvæð niðurstaða slíks mats hefur ákveðnar reikningshaldslegar afleiðingar í för með sér. Stjórnendur Bygðastofnunar hafa framkvæmt þetta mat og komist að niðurstöðu um að umfang ívilnandi útlána og lánsloforða sem voru útstandandi hjá Bygðastofnun á árunum 2022 og 2023 var óverulegt. Eftirfarandi aðferðir voru notaðar við matið:

- Lántökur voru metnar út frá því hvort vaxtaálag ofan á ríkistryggt skuldabréf væri undir vaxtaálagi skráðra skuldabréfa útgefin af Bygðastofnun í síðustu viðskiptum. Fyrir lántökur í erlendum myntum var kannað hvort vaxtaálag ofan á LIBOR væri undir skuldatryggingarálagi (CDS) íslenska ríkisins.
- Vegna útlána og lánsloforða, voru markaðskjör skilgreind sem þau kjör sem lánveitendur Bygðastofnunar byðist hjá öðrum íslenskum lánastofnunum. Gert var ráð fyrir að markaðskjör útlána væru samtala grunnvaxta og álags vegna útlánaáhhættu. Fyrir lán í íslenskum krónum voru grunnvextir ákvarðaðir sem lágstu vextir á lánamarkaði skv. Seðlabanka Íslands og notast var við LIBOR-vexti fyrir lán í erlendum myntum. Vaxtaálag vegna útlánaáhhættu var metið byggt á lánshæfismati viðkomandi lántakanda og veðstöðu.

(f) Verðtryggðar eignir og skuldir og eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar í ársreikningnum. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. janúar 2024. Útlán og lántökur í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða miðgengi Seðlabanka Íslands í lok desember 2023. Innistæður á gjaldeyrisreikningum í íslenskum bönkum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi viðkomandi viðskiptabanka. Gengismunur sem myndast er færður í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

Miðgengi Seðlabanka Íslands í lok tímabilsins:	31.12.2023	31.12.2022
USD	136,20	142,04
DKK	20,19	20,37
JPY	0,96	1,08
EUR	150,50	151,50
Kaupgengi Arion banka í lok tímabilsins:		
USD	135,40	141,50
JPY	0,96	1,07
EUR	149,57	150,97
Kaupgengi Landsbankans í lok tímabilsins:		
EUR	149,55	151,00

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Kaupgengi Íslandsbanka í lok tímabilsins:

USD	135,31	142,43
JPY	0,96	1,07
EUR	149,60	151,90

Vísitölur í upphafi tímabils:

	1.1.2024	1.1.2023
Vísitala neysliverðs til verðtryggingar	605,8	560,9

(g) Handbært fé

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast bankainnstæður.

(h) Markaðsskuldabréf

Markaðsskuldabréf samanstanda af ríkisskuldabréfum. Þau eru færð upphaflega á gangvirði, sem er kaupverðið, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til kaupanna. Þau eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að uppfylla kröfur Seðlabanka Íslands um að eiga laust fé til að mæta skuldbindingum við álagsaðstæður næstu 30 daga. Stofnunin gerir ekki ráð fyrir sölu þessara skuldabréfa nema slíkar álagsaðstæður komi upp og markmiðið með eignarhaldinu felur ekki í sér tíðrar sölu á markaðsskuldabréfum að verulegu virði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði skuldabréfanna og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum“ í yfirliti um afkomu.

(i) Eignarhlutir í félögum

Hlutdeildarfélag, eru félög þar sem stofnunin hefur veruleg áhrif á fjármála- og rekstrarlegar ákvarðanir án þess að hafa yfirráð yfir ákvörðunum þess. Veruleg áhrif eru alla jafna til staðar þegar stofnunin á 20-50% eignarhlut í öðrum félögum. Sé eignarhluti undir 20% en Bygðastofnun með aðila í stjórn félags þá er félagið skilgreint sem hlutdeildarfélag. Stofnunin færir fjárfestingar í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð.

Eignarhlutir í öðrum félögum eru færðir á gangvirði í gegnum afkomu. Gangvirðisbreytingar eru færðar í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

(j) Fullnustueignir

Fullnustueignir sem eru fasteignir eru færðar á því sem lægra er af kostnaðarverði eða áætluðu söluverði að frádregnum sölukostnaði. Sumar þessara fasteigna eru leigðar út en útleiga þeirra er tilfallandi á meðan þær eru í söluferli.

(k) Útlán til viðskiptavina

Útlán til viðskiptavina eru færð upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til lánveitinga og að frádregnum lántökugjöldum sem Bygðastofnun innheimtir við lánveitingu. Útlán eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að innheimta samningsbundið sjóðstreymi þeirra. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði útlána og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum til viðskiptavina“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld eru tekjufærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

Útlán eru afskrifuð þegar ekki eru raunhæfar væntingar um endurheimtur. Þetta á yfirleitt við þegar stofnunin metur sem svo að lántaki hafi ekki eignir eða tekjur til að standa undir því sjóðstreymi sem þarf til að endurgreiða fjárhæðirnar sem stendur til að afskrifa. Þetta mat fer fram á grundvelli einstakra eigna. Afskrifuð útlán kunna engu að síður að vera innheimt með fullnustuaðgerðum.

(l) Afskriftarreikningur útlána, lánsloforða og annarra krafna

Afskriftarreikningur er myndaður til að mæta þeirri áhættu sem fylgir útlánastarfsemi, en hér er ekki um endanlega afskrift að ræða. Afskriftarreikningur er færður vegna útlána, lánsloforða og annarra krafna. Hann er færður í efnahagsreikningi til lækkunar á útlánnum og öðrum kröfum en meðal annarra skulda vegna lánsloforða. Framlög í afskriftarreikning eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu að frádregnum endurgreiðslum vegna áður afskrifaðra útlána og krafna.

Fjárhæð afskriftareiknings á hverjum tíma er metin í samræmi við vænt útlánatöp, þar sem tekið er tillit til liðinna atburða, núverandi ástands og spá um efnahagsleg skilyrði í framtíðinni, út frá áreiðanlegum og nærtækum upplýsingum. Matið endurspeglar núvirði fjárvöntunar vegna mögulegra vanefnda, annaðhvort vegna atburða sem verða á næstu 12 mánuðum frá reikningsskiladegi eða vegna allra atburða sem verða á líftíma fjáreignar, eftir því hvort veruleg aukning hefur átt sér stað á útlánaáhættu fjáreignar á reikningsskiladegi samanborið við þá útlánaáhættu sem var við upphaflega færslu hennar í bókhaldi. Við útreikning væntra útlánatapa er tekið tillit til tímavirðis peninga og breytilegra sviðsmynda um framtíðarhorfur. Fjallað er um aðferðir og forsendur við mat á væntu útlánatapi í skýringu 21.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

(m) Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Endurbætur eru eignfærðar ef líklegt er að þær skili stofnuninni framtíðarhagnaði og hægt er að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur viðhaldskostnaður er gjaldfærður í yfirliti um afkomu þegar til hans er stofnað. Afskriftir eru miðaðar við áætlaðan nýtingartíma einstakra varanlegra rekstrarfjármuna og reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af stofnverði, að frádregnu áætluðu hrakvirði, miðað við eignarhaldstíma á árinu.

(n) Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru færðar upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, að frádregnum áföllnum viðskiptakostnaði sem má rekja beint til lántaka og skuldabréfaútgáfa. Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru síðan metnar á afskrifuðu kostnaðarverði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði lántaka og skuldabréfaútgáfa og eru skráð undir liðnum „Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld sem stofnunin greiðir, ef einhver, eru gjaldfærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

(o) Leigutaka

Sem leigutaki flokkar Byggðastofnun leigusamninga sem rekstrarleigu eða fjármögnunarleigu. Leigusamningur flokkast sem fjármögnunarleiga ef því sem næst öll áhætta og ávinningur sem fylgja eignarhaldi flyst til Byggðastofnunar. Annars flokkast samningur sem rekstrarleiga og eru leigugjöld færð meðal rekstrargjalda í yfirliti um afkomu með línulegri aðferð á leigutímanum.

(p) Tekjur

Vaxtatekjur eru færðar í yfirliti um afkomu með aðferð virkra vaxta.

Arðstekjur eru færðar þegar réttur stofnunarinnar til innheimtu liggur fyrir.

Leigutekjur af útleigu fullnustueigna eru færðar samkvæmt línulegri aðferð á leigutímanum.

Framlag ríkissjóðs

Byggðastofnun fær framlag frá ríkissjóði á grundvelli fjárlaga. Um er að ræða eiginfjárframlag, framlag vegna almenns rekstrar hennar og atvinnuráðgjafa á landsbyggðinni og framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaaætlun eða aðra liði á fjárlögum.

Byggðastofnun færir móttekna fjárhæðir frá ríkissjóði sem eiginfjárframlag þegar um er að ræða greiðslur sem ríkissjóður innir af hendi til stofnunarinnar í stöðu sinni sem eigandi hennar og leiðir til hækkunar á hlutdeild ríkissjóðs í hreinum eignum stofnunarinnar.

Framlag vegna almenns rekstrar Byggðastofnunar og atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni er fært til tekna eftir því sem greiðslur berast nema þegar um er að ræða framlag samkvæmt fjárukalögum, en það er fært til tekna við samþykkt Alþingis á fjárukalögum og er fjárhæðin færð sem krafa í efnahagsreikningi þar til hún hefur verið greidd til stofnunarinnar. Veitt framlög og aðrir styrkir eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu þegar þeir eru greiddir út.

Framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaaætlun á fjárlögum er fært sem krafa og skuld í efnahagsreikningi þegar greiðslur berast. Þetta framlag er ekki fært í gegnum yfirliti um afkomu vegna þess að Byggðastofnun hefur ekki ákvörðunarvald um útteilingu þess, sem er háð ákvörðun ráðherra eða nefndar. Styrkveitingar vegna þessa framlags eru ekki heldur í gegnum yfirliti um afkomu.

3. Laun og launatengd gjöld

	2023	2022
Laun	337.936	293.396
Lífeyrissjóðsframlög	60.910	52.606
Tryggingagjald	24.518	21.315
Breyting á áunnu orlofi	3.927	4.355
Áunnar launauppbætur	8.017	0
Önnur launatengd gjöld	5.778	5.169
Laun og launatengd gjöld alls	441.086	376.842

Á árinu störfuðu 29 starfsmenn hjá stofnuninni m.v. heilsársstörf. Þann 31. desember 2023 voru 28 starfsmenn á launaskrá hjá stofnuninni og heilsdagsstöðugildi voru 28.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

4. Þóknar til stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra

Laun til stjórnar Bygðastofnunar, endurskoðunarnefndar og forstjóra greinast þannig:

	2023	2022
Haldóra K. Hauksdóttir, stjórnarformaður frá 27.4.2023	3.433	2.508
Ágústa Katrín Guðmundsdóttir, endurskoðunarn. frá 3.6.2022	565	314
Gunnar Þorgeirsson, stjórnarmaður til 27.4.2023	604	1.813
Haraldur Benediktsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023	1.294	0
Haraldur Einarsson, varamaður í stjórn	0	76
Heiðbrá Ólafsdóttir, stjórnarmaður til 5.5.2022	0	632
Jónína Björk Óskarsdóttir, stjórnarmaður frá 5.5.2022	1.884	1.190
Karl Björnsson, stjórnarmaður	1.884	1.964
Kári Gautason, stjórnarmaður frá 15.05.2021 til 21.1.2022	0	109
Kristbjörg H. Kristbergsdóttir, form. endurskoðunarnefndar	657	595
Magnús Björn Jónsson, stjórnarformaður til 27.4.2023	1.220	3.659
María Hjálmarsdóttir, stjórnarmaður	1.884	1.813
Óli Halldórsson, stjórnarmaður frá 5.5.2022 & endurskn.	2.223	1.190
Ragna Hjartardóttir formaður endurskoðunarn. til 3.6.2022	0	271
Rúnar Þór Guðbrandsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023	1.294	0
Sigurjón Þórðarson, varamaður í stjórn	715	76
Valgerður Rún Benediktsdóttir, varamaður í stjórn	0	76
Þórey Edda Elísdóttir, stjórnarmaður frá 21.1.22 til 5.5.2022	0	481
Aðalsteinn Þorsteinsson, forstjóri til 1.2.2022	0	4.339
Arnar Már Elíasson, forstjóri frá 1.2.2022	20.478	19.205
Þóknar til stjórnar, endurskoðunarn. og forstjóra samtals	38.136	40.309

5. Þóknar endurskoðenda

	2023	2022
Endurskoðun ársreiknings og könnun árshlutauppgjörs	10.289	5.332
Önnur þjónusta endurskoðunartengt	0	500
Önnur sérfræðiþjónusta/innri endurskoðun	3.902	4.638
Þóknar endurskoðenda samtals	14.191	10.469

6. Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum og annað framlag ríkissjóðs

Framlag skv. fjárlögum	2023	2022
Almennur rekstur	211.600	212.700
Atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni	245.200	206.300
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	456.800	419.000

Framlög ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning

	2023	2022
Framlag ríkissjóðs v. Sóknaráætlana landshluta	792.600	799.935
Framlag ríkissjóðs v. flutningsjöfnunarstyrkja	172.000	175.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar A.9 í byggðaaáætlun	15.000	15.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar A.10 í byggðaaáætlun	12.850	12.500
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar B.8 í byggðaaáætlun	0	54.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar C.1 í byggðaaáætlun	130.000	130.000
Framlag ríkissjóðs v. Brothættra byggða	120.000	120.000
Framlag ríkissjóðs v. Byggðarannsóknasjóðs	7.000	7.000
Annað framlag ríkissjóðs samtals	1.249.450	1.313.435

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Veittir styrkir af framlagi ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning.

	2023	2022
Styrkir v. sóknaráætlana landshluta	957.843	606.696
Styrkir vegna flutningsjöfnunar olíuvara	174.712	174.024
Styrkir vegna aðgerðar A.9 í byggðaaætlun	29.068	2.275
Styrkir vegna aðgerðar A.10 í byggðaaætlun	22.000	7.332
Styrkir vegna aðgerðar B.8 í byggðaaætlun	9.000	39.220
Styrkir vegna aðgerðar C.1 í byggðaaætlun	77.630	101.475
Styrkir v. hruns í ferðaþjónustu	0	1.400
Styrkir v. Byggðarannsóknasjóðs	12.910	7.000
Veittir styrkir alls	1.283.163	939.423

Óúthlutaðir styrkir vegna annars framlags ríkissjóðs eru færðir á efnahagsreikning.

Kostnaður Byggðastofnunar vegna verkefnisins „Brothættar byggðir“ nam 117.368 þúsund krónum á árinu 2023 og er færður í rekstrarreikning. Tekjur námu 117.368 þúsund krónum og eru færðar meðal annarra rekstrartekna.

7. Gengismunur

	2023	2022
Gengismunur af útlánunum	(46.459)	97.729
Gengismunur af gjaldeyrisreikningum	(8.709)	32.717
Gengismunur af kröfum	(39)	(243)
Gengismunur af lántökum	56.525	(143.178)
	1.318	(12.975)

8. Aðrar rekstrartekjur

	2023	2022
Endurgreiddur kostnaður vegna Brothættra byggða	117.368	145.650
Endurgreiddur ýmiss útlagður kostnaður	51.505	43.501
Arður af hlutabréfum	6.885	9.693
Innheimtutekjur	2.988	2.564
Tekjur vegna rekstrarfjármuna	2.194	1.604
Annað	0	908
	180.940	203.920

9. Handbært fé

	31.12.2023	31.12.2022
Bankainnstæður í íslenskum krónum	403.324	1.156.693
Bankainnstæður í erlendri mynt	523.606	529.644
Bankainnstæður samtals	926.930	1.686.337

10. Markaðsskuldabréf

	31.12.2023	31.12.2022
Ríkisskuldabréf RIKS 37 0115	340.013	314.432
	340.013	314.432

11. Hlutabréf

31.12.2023	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	35.650
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fánasmiðjan ehf., Ísafjörður	9,95%	4.167	1.144
Fiskmarkaður Hólmavíkur ehf., Hólmavík	15,56%	278	2.726
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangnes	4,08%	1.000	2.010
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	0
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	37.723	151.212
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	83.681
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	7.762
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	1.502
Hlutabréf, samtals		91.133	285.687

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

31.12.2022

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	28.483
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fánasmíðjan ehf., Ísafjörður	9,95%	4.167	1.291
Fiskmarkaður Hólmavíkur ehf., Hólmavík	15,56%	278	3.026
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangsnæs	4,08%	1.000	1.893
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	0
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	38.060	126.306
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	98.698
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	7.717
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	1.499
Hlutabréf, samtals		91.469	268.913

Hlutabréf eru færð á gangvirði í gegnum afkomu, þar sem gangvirði er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna.

12. Hlutdeildarfélag

31.12.2023

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,24%	53.437	100.906
Dýralíf ehf., Egilsstaðir	33,81%	4.000	507
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	48.782
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	87.736
Fasteignafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	24,85%	16.919	7.379
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	1
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	153.476
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	38,17%	100.448	95.483
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	39.482
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	4.243
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Drangsnæs	38,02%	30.755	82.474
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	284.098
Hlutdeildarfélag, samtals		558.687	904.568

31.12.2022

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,24%	53.437	106.710
Dýralíf ehf., Egilsstaðir	33,81%	4.000	1.835
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	49.687
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	103.062
Fasteignafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	24,85%	16.919	8.326
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	8.375
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	149.836
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	38,17%	100.448	98.114
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	39.361
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	3.688
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Drangsnæs	38,02%	30.755	79.991
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	258.874
Hlutdeildarfélag, samtals		558.686	907.860

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

13. Fullnustueignir

	31.12.2023	31.12.2022
Fasteignir	10	60.010
	10	60.010

	F. mat	Stærð m ²
Strandarvegur 29-33, Seyðisfirði	16.050	601,0
	16.050	601,0

Fullnustueignir eru bókfærðar í ársreikningi á 10 þúsund krónur.

	2023	2022
Fjöldi fullnustueigna í eigu Byggðastofnunar í ársbyrjun	3	6
Fullnustueignir innleystar til fullnustu krafna á árinu	1	0
Fullnustueignir seldar á árinu	(3)	(3)
Fullnustueignir í eigu Byggðastofnunar í lok ársins	1	3

Rekstur fullnustueigna

	2023	2022
Leigutekjur	4.395	7.351
Rekstrarkostnaður	(2.485)	(22.304)
	1.910	(14.953)

14. Útlán til viðskiptavina

	31.12.2023	31.12.2022
Sundurliðun eftir myntum		
Útlán í íslenskum krónum	20.503.170	18.562.957
Útlán í erlendum myntum	2.664.010	2.424.875
Afskriftarreikningur útlána	(1.095.733)	(915.372)
	22.071.447	20.072.461

Sundurliðað eftir lántakendum:	31.12.2023	31.12.2022
Bæjar- og sveitarfélög	0,00%	0,00%
Einstaklingar	28,91%	31,02%

Sundurliðað eftir atvinnugreinum:	31.12.2023	31.12.2022
Þjónustustarfsemi	33,14%	34,25%
Sjávarútvegur	10,41%	11,22%
Iðnaður	8,16%	7,86%
Landbúnaður	19,38%	15,64%
Fjármálastofnanir	0,00%	0,00%
	100%	100%

	31.12.2023	31.12.2022
Gjaldkræfar kröfur	302.991	170.686
Allt að 3 mánuðum	152.631	298.798
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	1.372.058	1.254.420
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	6.337.614	5.710.265
Yfir 5 ár	13.906.153	12.638.293
	22.071.447	20.072.461

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

15. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

2023	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(47.948)	(9.837)	(10.638)	(68.423)
Bókfært verð 1/1	783.499	12.699	9.952	806.150
Afskrifað á tímabilinu	(16.629)	(3.607)	(4.118)	(24.354)
Bókfært verð 31/12	766.870	9.092	5.834	781.796
Stofnverð alls 31/12	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 31/12	(64.577)	(13.444)	(14.756)	(92.777)
Bókfært verð 31/12	766.870	9.092	5.834	781.796
Afskriftarhlutföll	2%	20%	20%	
2022	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(31.319)	(5.555)	(6.520)	(43.394)
Bókfært verð 1/1	800.128	16.981	14.070	831.179
Afskrifað á tímabilinu	(16.629)	(4.282)	(4.118)	(25.029)
Bókfært verð 31/12	783.499	12.699	9.952	806.150
Stofnverð alls 31/12	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 31/12	(47.948)	(9.837)	(10.638)	(68.423)
Bókfært verð 31/12	783.499	12.699	9.952	806.150
Afskriftarhlutföll	2%	20%	20%	

Fasteignir stofnunarinnar eru metnar með eftirgreindum hætti. Til samanburðar er bókfært verð eignanna.

31.12.2023	Fasteignamat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	77.500	113.200	8.901
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	154.800	792.200	757.969
	232.300	905.400	766.870
31.12.2022	Fasteignamat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	66.250	106.050	9.230
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	154.100	744.350	774.269
	220.350	850.400	783.499

16. Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Skuldabréf Byggðastofnunar eru með ríkisábyrgð.

	31.12.2023	31.12.2022
Sundurliðun eftir tegund		
Verðtryggðar skuldabréfaútgáfur	9.528.394	9.760.482
Verðtryggðar lántökur	0	0
Óverðtryggðar lántökur	7.159.923	6.510.119
Erlendar lántökur og lántökur í erl. myntum	3.212.846	3.019.808
	19.901.162	19.290.410

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Lántökur sundurliðast þannig eftir eftirstöðvatíma:

	31.12.2023	31.12.2022
Gjaldkræft	0	0
Allt að 3 mánuðum	642.131	701.539
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	1.888.139	1.390.076
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	7.998.442	7.182.700
Yfir 5 ár	9.372.450	10.016.095
	<u>19.901.162</u>	<u>19.290.410</u>

Lántökur skiptast þannig eftir mynt:

	Greiðslu- skilmálar	Loka- gjalddagi	Vaxtakjör	31.12.2023	31.12.2022
ISK	Jafnar gr.	2030-2034	1,96-5,0% verðtr.	9.528.394	9.760.482
ISK óvtr	Jafnar gr.	2035-2037	2,7-6,8% óvtr.	6.150.296	6.510.119
ISK óvtr	Jafnar gr.	2039	Reibor +0,5-0,85%	1.009.627	0
USD ..	Jafnar gr.	2036	Libor + 1,5%	487.650	533.370
JPY ...	Jafnar gr.	2030	1,00%	236.838	301.349
EUR ..	Jafnar afb.	2025	Euribor +1,35%	241.439	364.305
EUR ..	Kúlulán	2025	0,60%	549.967	553.621
EUR ..	Jafnar gr.	2035-2038	Euribor + 0,9-1,5%	1.030.859	530.899
EUR ..	Jafnar gr.	2030-2036	0,5-0,7%	666.092	736.264
				<u>19.901.162</u>	<u>19.290.410</u>

17. Eigið fé

Samkvæmt 84. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki skal eiginfjárgrunnur í heild nema að lágmarki 8% af áhættugrunni, en þann 31. desember var eiginfjárlutfall stofnunarinnar 22.64%. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15.júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Bygðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflufjöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Eigið fé og eiginfjárlutfall samkvæmt eiginfjárákvæðum laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki:

	31.12.2023	31.12.2022
Staða eigin fjárs í upphafi árs	3.994.839	3.518.717
Afkoma ársins	703.500	476.122
Eigið fé í lok árs	4.698.338	3.994.839
Gangvirðisbreyting fjáreigna og fjárskulda	(11.059)	(11.217)
Eiginfjárgrunnur í lok tímabils	4.687.280	3.983.621
Útlánaáhætta	18.338.480	16.266.924
Markaðsáhætta	18.369	33.722
Rekstraráhætta	2.351.026	2.367.133
Áhættugrunnur	20.707.875	18.667.779
Eiginfjárlutfall	22,64%	21,34%

18. Leigusamningar

Bygðastofnun sem leigutaki

Bygðastofnun leigir þrjár starfsaðstöður og skjalageymslu og gjaldfærði 2.446 þús. kr. í yfirliti um afkomu (2022: 1.604 þús. kr.) vegna þessa. Eftirfarandi tafla sýnir áætlaðar framtíðarleigugreiðslur Bygðastofnunar vegna þessara samninga. Leigusamningarnir eru ótímabundnir og verðtryggðir. Hér að neðan eru sýndar áætlaðar leigugreiðslur næstu 10 ára. Ekki er tekið tillit til framtíðarverðbólgu.

	2023	2022
Næsta árs greiðsla	2.814	2.110
Samtals næstu fjögur ár þar á eftir	11.258	8.440
Eftir fimm ár	14.072	10.550
	<u>28.144</u>	<u>21.100</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Byggðastofnun sem leigusali

Byggðastofnun leigir út nokkrar fasteignir sem eru fullnustueignir og í sölumeðferð. Leigutekjur ársins námu 4.395 þús. kr. (2022: 7.351 þús. kr.).

19. Ábyrgðir og skuldbindingar

Byggðastofnun var ekki í neinum ábyrgðum gagnvart þriðja aðila þann 31. desember 2023. Í lok desember voru 32 lánsloforð að fjárhæð 2.508 milljórn króna óafgreidd. Samkvæmt reglum Byggðastofnun falla lánsloforð niður 12 mánuðum frá því þau eru samþykkt.

20. Tengdir aðilar

Stjórn Byggðastofnunar, lykilstjórnendur og hlutdeildarfélag eru skilgreind sem tengdir aðilar auk náinna fjölskyldumeðlima framangreindra og lögaðila undir yfirráðum þeirra. Engin óvenjuleg viðskipti áttu sér stað við tengda aðila á árinu. Engar ábyrgðir hafa verið veittar tengdum aðilum vegna viðskiptaskulda eða viðskiptakrafna.

Útlán til tengdra aðila þann 31. desember 2023 voru 312.304 þús.kr. Lán að fjárhæð 308.264 þús kr. eru tryggt með fasteignaveðum en lán að fjárhæð 4.039 þús kr. eru án trygginga.

Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra er getið í skýringu 4.

	2023	2022
Staða lána við tengda aðila 1. janúar	348.744	300.647
Ný útlán til tengdra aðila	85.117	60.000
Lántaki ekki lengur tengdur aðili	(75.803)	0
Greiðsla afborgana og vaxta	(92.151)	(44.707)
Áfallnir vextir og verðbætur	46.397	32.804
Staða útlána við tengda aðila 31. desember	312.304	348.744

21. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda

	Afskrifað kostnaðarverð	Á gangvirði í gegnum afkomu skv. skyldu	Gangvirði
31.12.2023			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	926.930		926.930
Markaðsskuldabréf.....	340.013		284.105
Aðrar kröfur.....	25.296		25.296
Hlutabréf.....		285.687	285.687
Útlán til viðskiptavina.....	22.071.447		24.513.175
Fjáreignir samtals.....	23.363.686	285.687	26.035.193
Fjárskuldir			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	19.901.162		18.789.243
Óráðstöfuð framlög.....	529.287		529.287
Aðrar skuldir.....	206.960		206.960
Fjárskuldir samtals.....	20.637.408		19.525.489
31.12.2022			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	1.686.337		1.686.337
Markaðsskuldabréf.....	314.432		282.757
Aðrar kröfur.....	75.254		75.254
Hlutabréf.....		268.913	268.913
Útlán til viðskiptavina.....	20.072.461		22.855.309
Fjáreignir samtals.....	22.148.484	268.913	25.168.570
Fjárskuldir			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	19.290.410		19.448.771
Óráðstöfuð framlög.....	681.468		681.468
Aðrar skuldir.....	224.700		224.700
Fjárskuldir samtals.....	20.196.578		20.354.939

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Aðferðir og forsendur við mat á gangvirði

Gangvirði er sú fjárhæð sem fengist við sölu eignar eða greiðist við framsal skuldar í skipulegum viðskiptum milli óháðra markaðsaðila á þeim degi sem virðið er metið. Gangvirði fjáreigna og fjárskulda Bygðastofnunar er ákvarðað með eftirfarandi hætti:

- Gangvirði á handbæru fé miðast við fjárhæð bankainnistæðna;
- Gangvirði hlutabréfa er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna;
- Gangvirði útlána með breytilega vexti er metið sem bókfært verð þeirra;
- Gangvirði útlána á föstum vöxtum er metið með því að núvirða vænt greiðsluflæði útlánasafnsins með ávöxtunarkröfu ríkisskuldabréfa, auk 1,5% álags vegna rekstrarkostnaðar. Vænt greiðsluflæði ákvarðast af samningsbundnu greiðsluflæði, sem hefur verið aðlagð út frá vanskilalíkum;
- Gangvirði lántaka og skuldabréfaútgáfa er ákvarðað sem núvirði samningsbundins greiðsluflæðis þeirra á ríkistryggðum vaxtaferlum í mynt viðkomandi lántaka auk vaxtaálags á ríkistryggð skuldabréf í síðustu viðskiptum með skuldabréf útgefin af Bygðastofnun á markaði.

22. Áhættustýring

Yfirlit um áhættur og skipulag áhættustýringar

Bygðastofnun er lánastofnun í samræmi við skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki. Þær áhættur sem stofnunin býr við eru eftirfarandi:

- Útlánaáhætta
- Markaðsáhætta
 - Vaxtaáhætta
 - Gjalddeyrisáhætta
 - Verðtryggingaráhætta
 - Hlutabréfaáhætta
- Lausafjáraáhætta
- Rekstraráhætta

Fjallað er um hverja áhættu, ásamt undiráhættum, hér á eftir auk skipulagi áhættustýringar og áhættuvörnum.

Skipulag áhættustýringar

Bygðastofnun er sjálfstæð stofnun í eigu ríkisins. Fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar skal vera að varðveita eigið fé hennar að raungildi, í samræmi við 11. gr. laga nr. 106/1999 um Bygðastofnun, og tekur fjárstýring og áhættustýring stofnunarinnar mið af því.

Stjórn Bygðastofnunar

- Tekur ákvörðun um áhættustefnu, mótun áhættuvilja og áhættumarka.
- Fær upplýsingar um stöðu rekstrar og helstu áhættur í rekstri með reglubundum hætti.
- Skipar endurskoðunarnefnd og umsjónarmann áhættustýringar.
- Tekur mið af áhættuþáttum við stjórn og skipulag stofnunarinnar.

Endurskoðunarnefnd

- Starfar samkvæmt 108. gr. a. laga um ársreikninga nr. 3/2006 og starfsreglum endurskoðunarnefndar Bygðastofnunar frá 6. apríl 2020.
- Hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila og tilhögun innra eftirlits ásamt störfum innri og ytri endurskoðenda stofnunarinnar.

Umsjónarmaður áhættustýringar

- Sinnir daglegum áhættustýringarstörfum
- Fylgist með að markmiðum og stefnum í áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt
- Tekur út fylgni við verklagsreglum stofnunarinnar
- Fylgist með því að innri ferlar Bygðastofnunar taki tillit til áhættuþátta skv. 78. gr. a – i, laga nr. 161/2002, eftir því sem við á.

Áhættumatnefnd

- Ber ábyrgð á að áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt hvað varðar útlánaáhættu.
- Gengur úr skugga um að starfsemin uppfylli útlánareglur.
- Yfirfara og samþykkja áhættumat stofnunarinnar.

Áhættuvarnir

Mikilvægt er að viðhalda ákveðnu jafnvægi í samsetningu lánsfjármagns og útlána stofnunarinnar. Stofnunin skal lágmarka áhættu sína og stýra vaxta – og útlánaáhættu innan ákveðinna viðmiðunarmarka sem fram koma í Verklagsreglum um útlánastarfsemi.

Rekstrar- og fyrirtækjasvið stofnunarinnar vinna eftir Áhættustefnu stofnunarinnar og þeim verklagsreglum sem settar eru af stjórn og forstjóra. Þær eru áhættur og vikmörk þeirrar áhættu sem snýr að starfseminni skilgreindar.

Útlánaáhætta

Útlánaáhætta er áhættan á að mótaðili í fjármálagerningi valdi fjárhagslegu tapi fyrir Bygðastofnun með því að standa ekki við skuldbindingu. Útlánaáhætta er stærsta einstaka áhættan sem Bygðastofnun stendur frammi fyrir. Hún skapast aðallega vegna útlána og krafna á viðskiptavini og fjárfestinga í skuldabréfum, en einnig vegna lánsloforða.

Áhættuskuldbindingar vegna viðskiptavina eða hóps tengdra viðskiptamanna, að teknu tilliti til mildunar útlánaáhættu, skulu ekki fara fram yfir 25% af eiginfjárgrunni skv. reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 575/2013 frá 26. júní 2013 um varfærniskröfur að því er varðar lánastofnanir og verðbréfafyrirtæki og um breytingu á reglugerð (ESB) nr. 648/2012, sbr. reglugerð nr. 860/2022.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáættu 31. desember 2023 og 31. desember 2022. Staða eigna í efnahagsreikningi er byggð á bókfærðri stöðu í ársreikningnum. Stöður utan efnahagsreiknings eru hámarksgræiðslur sem Bygðastofnun gæti þurft að inna af hendi vegna lánsloforða.

	31.12.2023	31.12.2022
Handbært fé	926.930	1.686.337
Markaðsskuldabréf	340.013	314.432
Aðrar kröfur	25.296	75.254
Útlán til viðskiptavina	22.071.447	20.072.461
Útlánaáættu í efnahagsreikningi samtals	23.363.686	22.148.484
Lánsloforð	2.507.995	2.115.000
Hámarksútlánaáættu	25.871.681	24.263.484

Útlán til viðskiptavina

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Vænt útlánatöpu eru áætluð út frá líkani sem byggir á útlánastöðu við vanefnd (EAD), líkum á vanefndum (PD) og tapi að gefnum vanefndum (LGD). eru þessir þættir margfaldaðir saman á mánaðarlegum grundvelli og síðar núvirtir á virkum vöxtum hvers útláns fyrir sig.

Vænt útlánatöpu eru reiknuð til 12 mánaða eða út líftíma útláns. Flokkun útlána niður á stig veltur á hvort veruleg aukning hafi orðið á útlánaáættu frá upphaflegri færslu þeirra í bókhaldi. Veruleg aukning á útlánaáættu telst hafa átt sér stað þegar lánshæfismaf lántaka hefur verið lækkað um meira en 1 flokk frá lánveitingu, lántaka hafi verið send innheimtuviðvörðun eða að útlán sé komið í 30 daga vanskilum. Útlán eru á þessum grunni flokkuð í eftirfarandi stig:

- Stig 1: Útlán þar sem ekki mælist veruleg aukning á útlánaáættu. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem 12 mánaða vænt útlánatöpu.
- Stig 2: Útlán þar sem mælist veruleg aukning á útlánaáættu en lánin ekki talin virðisrýrð. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöpu út líftíma lánanna.
- Stig 3: Útlán sem eru talin virðisrýrð, vegna þess að einn eða fleiri atburðir hafa orðið, sem hafa skaðleg áhrif á vænt framtíðarsjóðstreymi frá lánunum, t.d. þegar lán sé komið í 90 dagar vanskilum, umtalsverða fjárhagserfiðleika lántaka og gjaldþrot. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöpu út líftíma lánanna.

Líkan Bygðastofnunar notast við þrjár sviðsmyndir. Sviðsmynd eitt notast við grunnforsendur, sem byggir á að þróun fasteignaverðs verði í takt við verðbólguvæntingar á skuldabréfamarkaði og óbreytt lánshæfismati lántakenda. Þar að auki voru myndaðar bjartsýn sviðsmynd og svartsýn sviðsmynd, þar sem vanskilalíkum (PD) og þróun á verðmæti veða, sem stýrir tapi að gefnum vanskilum (LGD), hefur verið hreyft til hlutfallslega. Vænt útlánatöpu eru vegið meðaltal af væntum útlánatöpum í hverri sviðsmynd. Notast var við 50% vægi fyrir grunnsviðsmynd, 30% fyrir svartsýna og 20% fyrir bjartsýna sviðsmynd.

Samþjöppunaráættu og gæði útlána til viðskiptavina

Samþjöppunaráættu myndast í gegnum lánastarfsemi stofnunarinnar og er skilgreind sem hluti af útlánaáættu. Bygðastofnun horfir sérstaklega til samþjöppunar innan atvinnugreina.

Hlutfall atvinnugreinar af útlánasafni

	31.12.2023	31.12.2022
Ferðapjónusta	23,86%	23,73%
Iðnaður	6,68%	6,69%
Landbúnaður	46,43%	44,67%
Sjávarútvegur	9,08%	9,97%
Önnur starfsemi	13,95%	14,94%
	100,00%	100,00%

Eftirfarandi tafla sýnir útleiðslu á bókfærðu verði útlána eftir atvinnugrein og áhættustigi:

31.12.2023	Brúttó bókfært verð			Afskriftareikningur			Bókfært verð
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Stig 1	Stig 2	Stig 3	
Einstaklingar							
Bújarðir o.fl.	4.194.866	1.482.518	657.058	(10.268)	(70.814)	(184.398)	6.068.96
Annað	574.174	115.308	99.061	(2.024)	(12.221)	(9.044)	765.25
Fyrirtæki							
Ferðapjónusta	3.499.541	545.608	929.492	(20.492)	(28.896)	(273.442)	4.651.81
Iðnaður	1.213.982	77.713	160.471	(6.143)	(2.019)	(8.316)	1.435.68
Landbúnaður	3.660.508	491.782	320.350	(25.421)	(94.265)	(51.027)	4.301.92
Sjávarútvegur og fiskeldi .	1.681.931	75.785	278.569	(10.133)	(4.129)	(77.887)	1.944.13
Önnur starfsemi	2.081.166	229.963	797.336	(9.804)	(34.881)	(160.110)	2.903.67
Útlán til viðskiptavina	16.906.166	3.018.678	3.242.336	(84.284)	(247.226)	(764.223)	22.071.44

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á formi lánshæfiseinkunna:

	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	1,3% - 8,7%	9.179.921	799.113	765.504	10.744.538
Lánshæfisflokkar 4-7	8,7% - 100%	7.459.318	1.547.656	519.479	9.526.452
Lánshæfisflokkar 8-12	48% - 100%	257.736	549.899	175.617	983.251
Í vanskilum		9.192	122.010	1.781.736	1.912.938
Brúttó bókfært verð		16.906.166	3.018.678	3.242.336	23.167.180
Afskriftareikningur		(84.284)	(247.226)	(764.223)	(1.095.733)
Bókfært verð		16.821.882	2.771.452	2.478.112	22.071.447

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á formi lánshæfiseinkunna, sundurliðað eftir atvinnugreinum:

	Brúttó bókfært verð				Afskrifta- reikningur	Bókfært verð
	12-8	7-4	1-3	Engin einkunn		
Einstaklingar						
Íbúðalán	419.313	927.786	4.736.609	250.734	(265.479)	6.068.963
Annað	96.747	163.940	514.596	13.259	(23.289)	765.254
Fyrirtæki						
Ferðapjónusta	910.032	2.329.905	1.734.704	0	(322.830)	4.651.811
Iðnaður	120.524	311.253	1.020.389	0	(16.478)	1.435.688
Landbúnaður	281.425	3.648.485	542.729	0	(170.713)	4.301.926
Sjávarútvegur og fiskeldi	205.774	978.447	852.063	0	(92.150)	1.944.135
Önnur starfsemi	598.382	1.166.635	1.343.447	0	(204.794)	2.903.670
Samtals	2.632.197	9.526.452	10.744.538	263.993	(1.095.733)	22.071.447

Eftirfarandi tafla sýnir stöðu vanskila:

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Útlán ekki í vanskilum	16.821.882	2.645.891	1.517.163	20.984.936
Vanskil < 30 dagar	0	24.614	0	24.614
Vanskil 30-90 dagar	0	100.947	0	100.947
Vanskil > 90 dagar	0	0	960.950	960.950
	16.821.882	2.771.452	2.478.112	22.071.447

Afskriftareikningur útlána til viðskiptavina

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntu útlánatapi fyrir útlán til viðskiptavina:

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Staða 1. janúar 2023	97.511	266.785	551.076	915.372
Flutningur á stig 1	90.014	(81.100)	(8.914)	0
Flutningur á stig 2	(6.207)	6.347	(139)	0
Flutningur á stig 3	(26.908)	(62.941)	89.849	0
Endurmat tapsáhættu	(53.761)	66.262	88.425	100.926
Nýjar og keyptar fjáreignir	14.253	90.782	49.921	154.956
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða	8.796	12.551	0	21.347
Uppgreiðslur	(36.209)	(47.299)	(35.511)	(119.018)
Endanlegar afskriftir	(2.978)	(4.058)	(10.256)	(17.292)
Gengismunur	(226)	(102)	(169)	(497)
Niðurfærsla vaxta	0	0	39.940	39.940
Staða 31. desember 2023	84.284	247.226	764.223	1.095.733

Tryggingar

Útlánaáhætta tengd fasteignum getur meðal annars falið í sér að lántakandi viðhaldi ekki veðandlagi og rýri það með aðgerðarleysi. Þá kann verðlækkun fasteigna og skipa að leiða til aukinnar útlánaáhættu. Byggðastofnun tekur meðvitaða áhættu í verðmati fasteigna á veikum svæðum með hliðsjón af hlutverki sínu. Þetta kann að leiða til þess að verðmæti veðsettrar fasteignar reynist lægra þegar á reynir við greiðslufall skuldara. Útlánaáhætta felst einnig í líkunum á greiðslufalli og hins vegar í áætlunum endurheimtuhlutfalli. Endurheimtuhlutfallið ræðst af því hversu alvarlegt greiðslufallið er, þ.e. hvort það leiðir til fjárhagslegrar endurskipulagningar, greiðslustöðvunar eða gjaldþrots og hversu góðar tryggingar fyrir skuldinni eru.

Helstu tegundir trygginga eru:

-Fasteignir: íbúðar-, verslunar- og iðnaðarhúsnæði ásamt landareignum.

-Skip með kvóta og önnur fiskveiðiskip.

-Aðrar tryggingar: Fasta- eða lausafjármunir, þar með talið vélar, tæki, birgðir og kröfur.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáættu vegna útlána, eftir atvinnugreinum og skiptingu bókfærðs verðs miðað við undirliggjandi veð:

31.12.2023	Hámarks útlánaáættu	Útlánaáættu tryggð með veði *				Útlánaáættu ekki tryggð með veði	Virðis- rýrnun
		Fasteignir	Skip	Önnur veð	Samtals		
Handbært fé	926.930					926.930	
Útlán til viðskiptavina:							
Einstaklingar	7.122.985	5.605.523	0	1.488.098	7.093.621	29.364	(288.769)
Ferðaþjónusta	4.974.640	4.127.106	4.291	731.316	4.862.713	111.928	(322.830)
Iðnaður	1.452.166	1.233.864	0	34.187	1.268.051	184.115	(16.478)
Landbúnaður	4.472.639	4.144.366	0	283.481	4.427.847	44.792	(170.713)
Sjávarútvegur	2.036.285	1.155.782	511.329	197.053	1.864.163	172.122	(92.150)
Önnur starfsemi	3.108.465	2.387.648	41.669	526.264	2.955.581	152.884	(204.794)
	23.167.180	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	695.203	(1.095.733)
Aðrar fjáreignir	28.679						(2.000)
Ríkisskuldabréf	284.100						0
Lánsloforð	2.508.000						(81.733)
Samtals	26.914.889	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	1.622.134	(1.179.466)

* "Útlánaáættu tryggð með veði" tekur ekki tillit til veðhlutfalls.

Verðmæti hlutabréfa sem hefur verið aflað í tengslum við fjárhagslega endurskipulagningu nema 528.560 þúsundir króna (2022: 501.979 þúsundir króna).

Lánsloforð

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Við mat á væntum útlánatöpum vegna lánsloforða er notast við sömu aðferðafræði og fyrir útlán til viðskiptavina. Vænt staða við vanefnd (EAD) er sett jöfn fjárhæð lánsloforðs, upphafsdagur greiðslufélæðis er útgáfudagur lánsloforðs og lánstími 25 ár, sem er lengsti útlánstími Bygðastofnunar. Gert er ráð fyrir að lánsloforð væru verðtryggð og jafnar afborganir. Við mat á tapi að gefnum vanefndum er notast við vegið meðaltal útlánasafnsins.

Eftirfarandi tafla sýnir gæði lánsloforða á forni lánshæfiseinkunna:

31.12.2023	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	810.941	0	0	810.941
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	774.695	465.370	0	1.240.065
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	228.217	37.316	146.318	411.851
Samtals lánsloforð		1.813.852	502.686	146.318	2.462.856
Afskriftareikningur (færður meðal annarra skulda)		(11.501)	(42.854)	(27.378)	(81.733)

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntum útlánatöpum fyrir lánsloforð:

	2023	2022
Afskriftareikningur í upphafi	70.273	76.789
Tilfærsla á afskriftareikning útlána til viðskiptavina	(21.347)	(10.177)
Gjaldfærsla / tekjufærsla	32.806	3.661
Afskriftareikningur í lok	81.733	70.273

Framlög í afskriftareikning samkvæmt yfirliti um afkomu greinast þannig:

	2023	2022
Framlag vegna útlána til viðskiptavina	136.366	74.282
Framlag vegna lánsloforða	32.806	3.661
Framlag vegna annarra krafna	(5.000)	3.500
Framlög í afskriftareikning skv. yfirliti um afkomu	164.172	81.443

Efnahagssviðsmyndir

Vænt útlánatöp Bygðastofnunar eru reiknuð sem vegið meðaltal af þremur sviðsmyndum.

- Grunnsviðsmynd, þar sem vænt þróun á verðmæti veða fylgir verðbólguálagi ríkisskuldabréfa á reikningsskiladegi og vanskilalíkur eru í samræmi við lánshæfismat lánataka á reikningsskiladegi.

- Bjartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við hagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði lægri en í grunnsviðsmyndinni.

- Svartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við óhagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði hærri en í grunnsviðsmyndinni.

Vænt útlánatöp samkvæmt grunnsviðsmynd eru 1.117 m.kr., 1.419 m.kr. samkvæmt svartsýnni sviðsmynd en 965 m.kr. samkvæmt bjartsýnni sviðsmynd.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir sviðsmyndir líkansins sem notaðar eru við útreikning á framlagi vegna væntra útlánatapa:

31.12.2023	Vægi sviðsmyndar	Árleg þróun á verðmæti veða	Hlutfallsleg breyting á vanskilalíkur
Grunnsviðsmynd	50,00%	0,00%	0,00%
Bjartsýn sviðsmynd	20,00%	10,00%	-30,00%
Svartsýn sviðsmynd	30,00%	-10,00%	50,00%
	2024	2025	2025
Grunnsviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	6,27%	4,59%	4,11%
Árlegar meðal vanskilalíkur	7,53%	7,53%	7,53%
Bjartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	16,27%	14,59%	14,11%
Árlegar meðal vanskilalíkur	5,27%	5,27%	5,27%
Svartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	-3,73%	-5,41%	-5,89%
Árlegar meðal vanskilalíkur	11,30%	11,30%	11,30%

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsverðum, svo sem markaðsvöxtum, gengi erlendra gjaldmiðla, vísitölu neysluverðs eða virði hlutabréfa.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsvöxtum.

Markmið Bygðastofnunar er að vegið meðaltal vaxtamunar á útlánum og lántökum stofnunarinnar sé ekki undir 2%. Til að bregðast við vaxtaáhættu hefur stofnunin ákvæði í skuldabréfum sínum sem heimila henni breytingar á kjörum komi til breytinga á kjöstum sem stofnuninni bjóðast hverju sinni.

Eftirfarandi tafla sýnir niðurbrot á vaxtaberandi eignum og skuldum Bygðastofnunar eftir gildistíma vaxta.

31.12.2023	Allt að 3 mánuðir	3-6 mánuðir	6-12 mánuðir	Fastir vextir
Handbært fé	926.930			
Markaðsskuldabréf				340.013
Útlán til viðskiptavina	6.458.081	895.002	1.300.517	13.417.847
Eignir samtals	7.385.011	895.002	1.300.517	13.757.859
Lántök og skuldabréfaútgáfur	1.009.627	1.759.949		17.131.587
Nettó staða	6.375.384	(864.946)	1.300.517	(3.373.728)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif samhliða hliðrun vaxtaferla um +/-100 grunnpunkta hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

	31.12.2023	
	Hækkun	Lækkun
ISK, óverðtryggt	(2.267)	2.267
ISK, verðtryggt	0	0
USD	1.809	(1.809)
JPY	772	(772)
EUR	3.517	(3.517)
Samtals	3.830	(3.830)

Gjaldeyrissáhætta

Gjaldeyrissáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á gengi erlendra gjaldmiðla.

Markmið Bygðastofnunar er að samræmi sé á milli eigna og skulda í erlendum myntum þannig að gjaldeyrissáhætta skapist ekki.

Erlendar eignir og skuldir skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

31.12.2023	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	189.190	57.864	276.552	523.606
Útlán til viðskiptavina	306.770	159.685	2.136.627	2.603.082
Eignir samtals	495.961	217.548	2.413.180	3.351.605

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Lántökur og skuldabréfaútgáfur	487.650	236.838	2.488.357	3.212.846
Nettó staða	8.310	(19.290)	(75.177)	(86.157)

31.12.2022	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	229.034	72.553	228.057	529.644
Útlán til viðskiptavina	267.271	195.764	1.744.145	2.207.180
Eignir samtals	496.305	268.317	1.972.202	2.736.823
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	533.370	301.349	2.185.089	3.019.808
Nettó staða	(37.065)	(33.033)	(212.887)	(282.985)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif 5% veiking/styrking íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

	31.12.2023		31.12.2022	
	-5%	5%	-5%	5%
USD	(416)	416	1.853	(1.853)
JPY	964	(964)	1.652	(1.652)
EUR	3.759	(3.759)	10.644	(10.644)
Samtals	4.308	(4.308)	14.149	(14.149)

Lánsloforð stofnunar eru gefin út í íslenskum krónum en lántakendur geta óskað eftir að fá lánin í erlendra mynt ef þeir eru með tekjur í erlendra mynt.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á vísitölu neysluverðs.

Markmið Bygðastofnunar er að verðtryggðar eignir séu að jafnaði hærri en verðtryggðar skuldir. Er verðtryggingarjöfnuður því reiknaður mánaðarlega.

Verðtryggðar eignir og skuldir skiptast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Markaðsskuldabréf	340.013	314.432
Útlán til viðskipta	12.081.709	9.930.526
Verðtryggðar eignir samtals	12.421.722	10.244.958
Verðtryggðar lántökur og skuldabréfaútgáfur	9.528.394	9.760.482
Nettó staða	2.893.327	484.476

8% hækkun á vísitölu neysluverðs leiðir til 231,5 milljóna króna hækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í árslok 2023 (árslok 2022: 38,8 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Hlutabréfaáhætta

Hlutabréfaáhætta er áhættan á sveiflum í virði hlutabréfa. Markmið Bygðastofnunar er að í útlána- og hlutabréfasafni hennar sé áhættu dreift milli atvinnugreina eins og kostur er til að lágmarka áhættu. Skal skuldbinding vegna tiltekinna atvinnugreina eins og þær eru flokkaðar í meðfylgjandi töflu vera að hámarki 20-50% af heildar útlánasafni og hlutabréfasafni, og lánveitingar og aðrar skuldbindingar eins og hlutabréf og ábyrgðir tengdra viðskiptavina ekki yfir 25% af eiginfjárgrunni

10% hækkun/lækkun á virði hlutabréfa leiðir til 28,5 milljóna króna hækkunar/lækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í árslok 2023 (árslok 2022: 26,9 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er sú áhætta sem felst í því að stofnunin geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla og að hún geti ekki greitt út lánsloforð til viðskiptavina. Lausafjárstýring Bygðastofnunar felur í sér lausafjargreiningu og lausafjáraætlun. Til að tryggja stöðuga fjármögnun hefur stofnunin fjárfest í ríkisbréfum.

Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda 31.12.2023

Tímagreiningin byggir á samningsbundnu greiðslufláði. Upphæðirnar eru ónúvistar og innihalda framtíðarvaxtagreiðslur, en verðtryggðar upphæðir innihalda ekki áætlaðar verðbætur vegna framtíðarverðbólgu. Heildarupphæð hvers liðar er því hærri en upphæð viðkomandi liðar á efnahagsreikningi, þar sem upphæðir á efnahagsreikningi eru annaðhvort á kröfuvirði og innihalda því ekki framtíðarvaxtagreiðslur, eða á gangvirði þar sem búið er að núvirða. Fjárhæðum í eftirstöðvagreiningu í árslok 2023 er skipt niður á tímabil með tilliti til þess sem eftir er af líftíma samnings (þ.e. miðað við tímasetningu samningsbundins greiðslufláðis).

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Fjáreignir	0-3 mán.	3-12 mán.	1-5 ár	Yfir 5 árum	Samtals
Handbært fé.....	926.930				926.930
Markaðsskuldabréf..	340.013				340.013
Aðrar kröfur.....	25.296				25.296
Útlán til					
viðskiptavina.....	597.848	2.559.277	11.825.068	26.498.356	41.480.549
Fjáreignir samtals....	1.890.087	2.559.277	11.825.068	26.498.356	42.772.789
Fjárskuldir					
Lántökur og					
skuldabréfaútgáfur.	445.080	2.104.863	10.580.093	13.392.312	26.522.349
Óráðstöfuð framlög.	442.423	86.863			529.287
Aðrar skuldir.....	206.960				206.960
Fjárskuldir samtals..	1.094.463	2.191.727	10.580.093	13.392.312	27.258.595

Rekstraráhætta

Undir rekstraáhættu fellur áhættan á fjárhagslegu tapi, upplýsingatækniahætta, pólitísk- og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Til að draga úr rekstraráhættu notar stofnunin fyrirbyggjandi aðgerðir og eftirlit í starfsemi sinni. Meðal fyrirbyggjandi aðgerða eru verkferlar um alla helstu þætti í rekstrinum, þjálfun starfsmanna, aðgreining starfa, afritun gagna og fleira. Þá vinnu Byggðastofnun eftir ISO 27001 staðli um öryggi upplýsingakerfa.

23. Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Byggðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur hennar. Stofnunin er með útistandandi lán til þriggja aðila í Grindavík og er kröfuvirði þeirra 259 m.kr. Stofnunin telur lánin vel tryggð og muni fást greidd að fullu. Stofnunin hefur boðið þessum viðskiptavinum að fresta greiðslum lána sinna meðan á óvissunni sem náttúruhamfarirnar hafa ganga yfir.

24. Aflamark Byggðastofnunar

Skv. gr. 10. a í lögum um stjórn fiskveiða nr. 116 /2006 hefur Byggðastofnun til ráðstöfunar aflaheimildir sem ráðherra ákvarðar skv. heimild í 5. mgr. 8. gr. áður nefndra laga til að styðja við byggðarlög í alvarlegum og bráðum vanda vegna samdráttar í sjávarútvegi. Byggðastofnun getur gert samninga við fiskvinnslur eða útgerðarfélag til allt að sex ára í senn. Byggðastofnun skal hafa samráð við sveitarstjórn viðkomandi sveitarfélags áður en samningur er undirritaður. Aflaheimildir skulu vera í þorski, ýsu, steinbít, ufsa, löngu, keilu og gullkarfa í hlutfalli við leyfðan heildarafla af þessum tegundum. Aflaheimildir þessar miðast við þorskígildi og skulu þær dregnar frá með sama hætti og greinir í 3. mgr. 8. gr. laganna, sbr. 5. mgr. sömu greinar. Ráðherra hefur sett nánari ákvæði um framkvæmd þessa ákvæðis í reglugerð 643/2016.

Á fiskveiðiárinu 2022/2023 og 2023/2024 hefur Byggðastofnun haft til úthlutunar 4.960 þorskígildistonn og hafa verið gerðir 13 samningar um nýtingu þeirra í ellefu byggðarögum. Nánari upplýsingar um samningana má sjá á heimasíðu Byggðastofnunar, byggðastofnun.is

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

25. Yfirlit yfir fjárveitingar ársins, breytingar þeirra og stöðu í árslok

	2023	2022
Fjárlög.....	456.800	419.000
Fjáraukalög.....	0	0
Fjárveitingar til tekna.....	456.800	419.000
Greiddar fjárveitingar.....	456.800	433.300
Staða fjárveitinga frá fyrra ári.....	0	14.300
Eftirstöðvar fjárveitinga.....	0	0

26. Samanburður við áætlun

	2023	Áætlun
Vaxtatekjur		
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánum til viðskiptavina.....	2.600.308	1.700.000
Vaxtatekjur af bankainnistæðum.....	77.487	100.000
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum.....	28.847	0
	<u>2.706.642</u>	<u>1.800.000</u>

Vaxtagjöld

Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum.....	1.463.293	1.050.000
	<u>1.463.293</u>	<u>1.050.000</u>
Hreinar vaxtatekjur	1.243.349	750.000

Aðrar rekstrartekjur

Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum.....	456.800	455.100
Gengismunur.....	1.318	0
Gangvirðisbreyting hlutabréfa.....	16.919	0
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélaganna.....	(3.437)	0
Tekjur af fullnustueignum.....	4.395	5.000
Aðrar tekjur.....	180.940	175.000
	<u>656.934</u>	<u>635.100</u>
Hreinar rekstrartekjur	1.900.283	1.385.100

Önnur rekstrargjöld

Veitt framlög til atvinnuráðgjafar.....	245.200	244.400
Veittir aðrir styrkir.....	100.590	110.000
Laun og launatengd gjöld.....	441.086	430.000
Annar rekstrarkostnaður.....	181.663	191.000
Rekstrarkostnaður fullnustueigna.....	2.485	15.000
Endurmat fullnustueigna.....	37.233	10.000
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.....	24.354	25.000
Framlög í afskriftarreikning útlána og annarra krafna.....	164.172	225.000
	<u>1.196.783</u>	<u>1.250.400</u>
Afkoma ársins	703.500	134.700

Helstu frávik frá rekstraráætlun ársins eru vegna hærri hreinna vaxtatekna og lægri framlögum í afskriftarreikning útlána. Vaxtatekjur og vaxtagjöld voru töluvert yfir áætlunum sem skýrast af hærri vöxtum og meiri verðbólgu en gert var ráð fyrir. Framlög í afskriftarreikning útlána reyndust lægri þar sem uppgreiðslur útlána reyndust meiri en gert var ráð fyrir.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

27. Starfspáttayfirlit

	Lánaumsýsla	Þróunar- starfsemi	Stjórnsýsla póstmála	Samtals
Vaxtatekjur				
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum til viðskiptavina	2.600.308			2.600.308
Vaxtatekjur af bankainnistæðum	77.487			77.487
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum	28.847			28.847
	<u>2.706.642</u>			<u>2.706.642</u>
Vaxtagjöld				
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum	1.463.293			1.463.293
	<u>1.463.293</u>			<u>1.463.293</u>
Hreinar vaxtatekjur	<u>1.243.349</u>			<u>1.243.349</u>
Aðrar rekstrartekjur				
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	0	426.955	29.845	456.800
Gengismunur	1.318	0	0	1.318
Gangvirðisbreyting hlutabréfa	16.919	0	0	16.919
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagi	(3.437)	0	0	(3.437)
Tekjur af fullnustueignum	4.395	0	0	4.395
Aðrar tekjur	12.981	167.959	0	180.940
	<u>32.176</u>	<u>594.914</u>	<u>29.845</u>	<u>656.935</u>
Hreinar rekstrartekjur	<u>1.275.525</u>	<u>594.914</u>	<u>29.845</u>	<u>1.900.284</u>
Rekstrargjöld				
Veitt framlög til atvinnuráðgjafar	0	245.200	0	245.200
Veittir aðrir styrkir	0	100.590	0	100.590
Laun og launatengd gjöld	192.095	222.262	26.729	441.086
Annar rekstrarkostnaður	92.038	74.014	15.611	181.663
Rekstur fullnustueigna	2.485	0	0	2.485
Endurmat fullnustueigna	37.233	0	0	37.233
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	12.264	10.785	1.305	24.354
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna	164.172	0	0	164.172
	<u>500.287</u>	<u>652.851</u>	<u>43.645</u>	<u>1.196.783</u>
Afkoma ársins	<u>775.238</u>	<u>(57.937)</u>	<u>(13.800)</u>	<u>703.501</u>

Stjórnarháttaryfirlýsing Byggðastofnunar (óendurskoðað)

INNGANGUR

Við gerð þessarar yfirlýsingar um stjórnarhætti Byggðastofnunar er stuðst við leiðbeiningar sem koma fram í ritinu "Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja" sem Viðskiptaráð Íslands, Nasdaq OMX Iceland hf. og Samtök atvinnulífsins gáfu út árið 2015, auk ábendinga innri endurskoðunar Byggðastofnunar. Stjórnarháttayfirlýsing þessi er hluti af ársreikningi Byggðastofnunar.

HLUTVERK BYGGÐASTOFNUNAR OG LAGAGRUNDVÖLLUR

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 106/1999 (lög um Byggðastofnun) er Byggðastofnun sérstök stofnun í eigu íslenska ríkisins og heyrir undir yfirstjórn innviðaráðherra. Samkvæmt 2. gr. laganna er hlutverk Byggðastofnunar að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknnum. Þá skipuleggur stofnunin og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við landshlutasamtök, sveitarfélög og aðra haghafa. Í 11. gr. laganna kemur fram að Byggðastofnun veiti lán eða ábyrgðir í samræmi við hlutverk sitt. Lánastarfsemi Byggðastofnunar hefur þann megintilgang að leitast skal við að tryggja fyrirtækjum lágmarksaðgengi að lánsfé á samkeppnishæfum kjörum á svæðum þar sem viðskiptabankar eða sparisjóðir eru tregir til að lána. Um útlánastarfsemi Byggðastofnunar gilda ákvæði laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki og heyrir hún undir fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands. Verkefni Byggðastofnunar eru útfærð nánar í reglugerð um Byggðastofnun nr. 347/2000.

STJÓRNARHÆTTIR

Stjórn Byggðastofnunar leitast við að viðhalda góðum stjórnarháttum og hefur sett sér reglur um störf stjórnar auk siðareglna fyrir starfsfólk og stjórn. Þá hafa verið settar starfsreglur fyrir endurskoðunarnefnd og stjórn hefur skilgreint hlutverk umsjónarmanns áhættustýringar og regluvarðar. Hjá stofnuninni starfar lánanefnd sem fjallar um lánsúmsóknir, sölu fullnustueigna og hlutabréfa auk þess að gera tillögu til stjórnar um afgreiðslu þeirra mála sem vísa ber til stjórnar skv. verklagsreglum um útlánastarfsemi. Verklagsreglur um útlánastarfsemi, fjármála- og eignauskýslu hafa verið uppfærðar reglulega og í þeim er m.a. kveðið á um heimildir lánanefndar. Þá eru til staðar hjá stofnuninni aflamarksnefnd, áhættumatsnefnd, og öryggisnefnd sem settar hafa verið verklagsreglur um. Starfsreglur stjórnar Byggðastofnunar auk annarra stefna og verklagsreglna eru aðgengilegar á vefsíðu stofnunarinnar.

FRÁVIK FRÁ REGLUM UM STJÓRNARHÆTTI

Byggðastofnun er undanþegin rekstri innri endurskoðunardeildar skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2012. Árið 2016, í kjölfar útboðs, samdi Byggðastofnun við KPMG um að sjá um innri endurskoðun Byggðastofnunar á árunum 2016-2020. Í desember 2020 samþykkti stjórn Byggðastofnunar að framlengja samninginn við KPMG til ársins 2025. Samkvæmt ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2015 er Byggðastofnun undanþegin starfrækslu áhættunefndar sbr. 5 mgr. 78 gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Vegna þessarar undanþágu þá hvíla starfsskyldur áhættunefndar á stjórn Byggðastofnunar.

ÁHÆTTUSTÝRING OG INNRA EFTIRLIT

Á árinu 2015 var í fyrsta skipti staðfest áhættustefna af stjórn Byggðastofnunar og er hún endurskoðuð árlega, síðast 26. október 2022. Stjórn Byggðastofnunar ber ábyrgð á áhættustýringu stofnunarinnar. Skv. 2. ml. 3. mgr. 11. gr. laga um Byggðastofnun skal fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar vera að varðveita eigið fé að raungildi. Þetta takmarkar áhættuvilja Byggðastofnunar, en stjórn stofnunarinnar ákveður viðunandi áhættu. Fjórum sinnum á ári fær stjórn stofnunarinnar upplýsingar um áhættu og framkvæmd áhættustýringar. Áhættustýring og virkt innra eftirlit er ein af meginstoðum ábyrgs reksturs stofnunarinnar. Byggðastofnun hefur skilgreint helstu áhættuþætti í rekstri sínum. Þeir eru útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, markaðsáhætta, gengisáhætta, vaxtaáhætta, uppgreiðsluáhætta, verðbólguáhætta, lausafjáraáhætta, útstreymisáhætta, seljanleikaáhætta, rekstraráhætta, upplýsingatækniáhætta, pólitísk og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta. Virkt innra eftirlit er hjá stofnuninni og hafa ferlar verið skráðir niður. Þessir ferlar og áhættuþættir eru metnir reglulega. Úttektir hafa sýnt fram á að skilgreindar eftirlitsaðgerðir eru virkar. Í samræmi við 17. grein laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki hefur verið skipaður sérstakur umsjónarmaður áhættustýringar hjá Byggðastofnun og gilda um störf hans reglur um umsjónarmann áhættustýringar sem

Stjórnarháttaryfirlýsing Byggðastofnunar (óendurskoðað)

samþykktar voru af stjórn í janúar 2017. Hefur umsjónarmaður áhættustýringar beinan og milliliðalausan aðgang að stjórn Byggðastofnunar og flytur skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyrta einu sinni á ári auk þess að leggja fyrir stjórn ársfjórðungslega áhættuskýrslu.

YTRI ENDURSKOÐUN

Ríkisendurskoðun ber ábyrgð á endurskoðun Byggðastofnunar skv. 4. gr. laga um Ríkisendurskoðun og endurskoðun ríkisreikninga nr. 46/2016. Ríkisendurskoðun fól PricewaterhouseCoopers ehf. í kjölfar útboðs að sjá um endurskoðun á ársreikningi Byggðastofnunar í umboði sínu rekstrarárin 2018-2024.

GILDI BYGGÐASTOFNUNAR OG SIÐAREGLUR

Stjórn Byggðastofnunar hefur sett stofnuninni siðareglur sem hafa að geyma þau gildi sem öll starfsemi hennar byggir á. Allir starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar, svo og aðrir þeir sem starfa í umboði hennar, eiga jafnan að hafa að leiðarljósi ákvæði siðareglna og það gildismat sem í þeim birtist. Forsendur siðareglna eru einkum jafnræðisregla, góð stjórnarsýsla, málefnalegt gegnsæi og þjónustugæði. Siðareglur minna starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar og aðra þá sem starfa í umboði hennar á víðtækar og strangar siðferðiskröfur sem gerðar eru til þeirra og stuðla þannig að því að efla það traust og þann trúverðugleika sem stofnuninni ber að hafa. Stofnunin setur sér metnaðarfull markmið um góða stjórnarsýslu, skilvirkni og málefnalegt gegnsæi allra verkferla.

UMHVERFI OG SAMFÉLAG

Byggðastofnun hefur sjálfbæra þróun og vernd umhverfisins að leiðarljósi í öllu sínu starfi. Á þann hátt leggur Byggðastofnun sitt af mörkum til að mæta þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Byggðastofnun hefur sett sér umhverfis- og samfélagsstefnu og framkvæmd hennar er liður í daglegu starfi Byggðastofnunar til að draga úr álagi á umhverfið, auka gæði og vekja áhuga á innra umhverfisstarfi og samfélagslegri ábyrgð. Stefnan tekur til allrar starfsemi Byggðastofnunar þ.m.t. kaffistofu og ræstinga, innkaupa, vinnuumhverfis, notkun auðlinda og meðferð efna og úrgangs og á einnig við um lánastarfsemi stofnunarinnar. Samþykkt stefna ríkisstjórnarinnar um vistvæn innkaup og rafræna stjórnarsýslu á einnig við um Byggðastofnun og skiptir miklu máli í framkvæmd umhverfis- og samfélagsstefnunnar. Byggðastofnun tekur þátt í verkefninu Græn skref. Verkefnið er fyrir ríkisstofnanir sem vilja draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum af starfsemi sinni og efla umhverfisvitund starfsmanna. Með þátttöku í Grænum skrefum gefst stofnunum tækifæri á að innleiða öflugt umhverfisstarf með kerfisbundnum hætti.

STJÓRNSKIPULAG BYGGÐASTOFNUNAR

Skv. 3. gr. laga um Byggðastofnun skipar ráðherra á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Á ársfundi stofnunarinnar 2023 skipaði innviðaráðherra nýja stjórn sem sitja skal fram að næsta ársfundi en þó ekki lengur en til 1. júlí 2024. Ráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þóknun stjórnar. Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands metur hæfi stjórnarmanna skv. 52. gr. laga um fjármálafyrirtæki auk þess sem stjórnin sjálf metur hæfi sitt og einstakra stjórnarmanna í samræmi við stefnu Byggðastofnunar um mat á hæfi stjórnar og forstjóra. Forstjóri Byggðastofnunar er Arnar Már Eliasson. Verkefnum forstjóra og starfsskyldum er nánar lýst í 6. gr. laga um Byggðastofnun, 5. gr. reglugerðar um Byggðastofnun og í erindisbréfi ráðherra. Samkvæmt erindisbréfi er meginhlutverk forstjóra að annast daglega stjórn og rekstur stofnunarinnar. Forstjóri Byggðastofnunar starfar í umboði ráðherra og ber ábyrgð gagnvart honum á því að starfsemin skili tilætluðum árangri og að rekstur og afkoma stofnunarinnar sé í samræmi við fjárlög, fjármálaáætlun og stefnu í byggðamálum. Hann ber ábyrgð á því að starfsemi Byggðastofnunar sé í samræmi við lög, erindisbréfið og önnur stjórnvaldsfyrirmæli.

ÁRANGURSMAT

Stjórn Byggðastofnunar skal árlega meta árangur starfa sinna, verklag og starfshætti, svo og störf undirnefnda. Árlegu árangursmati er ætlað að bæta vinnubrögð og auka skilvirkni stjórnarinnar og felur matið m.a. í sér að stjórnin leggi mat á styrkleika og veikleika í störfum sínum og verklagi og hugi að þeim þáttum sem stjórnin telur að betur megi fara í störfum sínum. Við matið skal m.a. skoða hvort stjórnin hafi starfað í samræmi við starfsreglur og hvort mikilvæg stjórnarmálefni séu nægilega vel undirbúin og rædd í stjórninni. Stjórnin skal bregðast við niðurstöðum matsins á viðeigandi hátt.

Stjórnarháttaryfirlýsing Byggðastofnunar (óendurskoðað)

Samþykkt á fundi stjórnar Byggðastofnunar 1. nóvember 2023